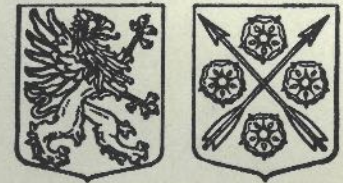
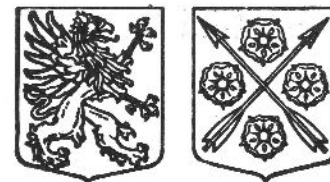

Södermanlands-Nerikes Nation

Majhälsning till landsmännen — 47 — 1974

Södermanlands-Nerikes Nation

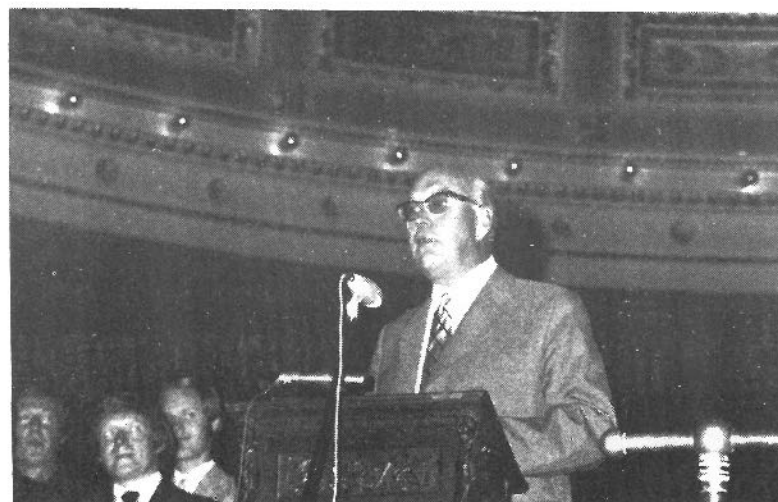

Innehåll

Glad Maj!	3
Då Veteranerna blev Seniorer	4
Universitetet idag och i framtiden	6
Nationen idag och i framtiden	11
Rutger Sernander – inspektor på Gotlands 1909-1915	15
Studenter och nationalsliv – Södermanlands-Nerikes Nation 1899-1915	20
Var det verkligen roligare förr?	40
Från Vår till Vår	44
Seniorföreningen	57
Nationens ämbetsmän under läsåret 1973-1974	61
Nationsföreningar	64
Examinerade	65

Redaktör:
Fil.dr. Per Sörbom
Hyttgatan 39 G
733 00 Sala 0224/155 41

Glad Maj!

Något mer än ett år har förflutit sedan Sven G. Svenson tillsammans med en handfull andra entusiaster började skaka liv i den tämligen djupt inslusrade Veteranföreningen. I den förra Majhälsningen presenterade Sven G. sina reformförslag och den 13 oktober förra året kunde ett välbesökt sammanträde och en övertecknad "äldre landsmäns" middag bekräfta att han hade alldeles rätt: nationen, nuvarande nationsmedlemmar och före detta nationsmedlemmar behöver denna form av "senior club" – ur den gamla Veteranföreningens aska uppväxte nu Seniorföreningen.

Även Majhälsningen har vitaliserats, förnygrats och förnyats. Den har blivit fastare knuten till Seniorföreningen och är inte längre en börda som förste kurator ensam ska bära. I denna ärgång av Majhälsningen ska den uppmärksamme läsaren finna artiklar av det slag vi även i fortsättningen hoppas kunna publicera: uppsatser och kåserier från och om nationen och Uppsala, men vi ser också mycket gärna att ämnen med anknytning till hembygden tas upp till behandling.

Vi väntar på Ditt bidrag – minns, tänk efter och skriv. Sprid Majhälsningen till gamla nationskamrater och tala också om för dem att Seniorföreningen väntar på deras anmälan om medlemskap.

Redaktören

Då Veteranerna blev Seniorer ...

"Jaså, det var så det var förr ...", I Q Sten Åkerlund verkar inte alltför imponerad av vad hovrättsrådet Sten Lindquist har att berätta.

Den 13 oktober 1973 var det fest på Södermanlands-Nerikes nation i Uppsala. Stor fest. Veteranföreningen hade på eftermiddagen blivit Seniorföreningen, Gunna Wijkman hade talat om Universitetet idag och i framtiden och Filip Wistedt hade talat om Nationen i samma dubbla tidsperspektiv. Cocktail i fakultetsrummen på universitetet och stor show i aulan där Sven G. Svenson som protagonist sekunderades av duktiga sångare – "Uppsalaromantiken" var det samlande namnet på den av en stor publik varmt applåderade lärorika och underhållande föreställningen.

Sedan blev det alltså fest på nationen. Med en suck insåg Majhälsningens societetsreporter att hon ställts inför en övermänsklig uppgift – om hon nämnde en stod henne hundrade åter. Varför inte trycka av placeringslistan, från Ackebo till Öbrink? Hon löste sin uppgift genom att helt enkelt koncentrera sig kring ett decennium, 40-talet, och då konstaterade hon:

- att Lasse "Flisan" Andér, 1:e Q 46–47, numera läkare i Sundsvall, var lika smärt som förr.
- att hela sju klubbmästarinnor från 40-talet ställt upp: Astrid Kraepelien, f. Myrin, Åsa Reuterswärd, f. Lindqvist, Ulla Lindgren, f. Larsson, Margareta Lundén, Ulla Persson-Jemt, f. Odmark, Marianne Gerland-Ekeröth.
- att Sven Kraepelien, 1:e Q 42, följt med sin hustru till Uppsala och för kvällen lämnat nationens barn och barnbarn i Stockholm i händerna på andra pediatriker.
- att Ulla Flodkvist, bibliotekarie 40–41, fortfarande var Ulla i Backen, så byrådirektör hon är – huruvida hon fortfarande excellerar i tokiga och vackra hattar framgick dock inte under aftonen.
- att Nils-Brage Nordlander, 1:e Q 48, nu fick möjlighet att vid hjortsteken med gräddsås för dem som inte läser damtidningar framföra sina idéer om hur man blir slank.

Här stoppar vi vår gala-reporter, mycket mer finns att säga, kanske ska vi nöja oss med att påpeka att den stora festen också hade karaktär av släkträff: bröder och systrar, fäder och söner syntes i vimlet.

Du nationsmedlem i forskningringen som av vidriga omständigheter förhindrades att närvara ska dock veta att Du inte försuttit Din chans att möta gamla nationskamrater! Redan i höst, den 12 oktober 1974, planerar Seniorföreningen en ny sammankomst med mat, dryck, gamman och underhållning på temat Ölrog! Kanske blir det då Din tur att, som Torgil Ringmar gjorde i höstas, förundras över vilka tempi som idag tillgrips vid avsjungandet av de klassiska södermanland-nerikingska dryckesvisorna!

"Rör det sig om så mycket, verkligen?" Sven G. överväger en tänkbar, om ock överraskande, fusion mellan två mäktiga organisationer tillsammans med förre Strängnäs-biskopen Gösta Lundström.

Universitetet idag och i framtiden

av

Gunnar Wijkman

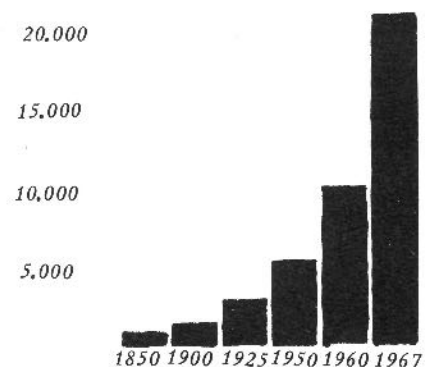
Alma Mater har på sin seglats genom tiden råkat ut för många tillbud. När svallvågen från utbildningsexplosionen vällde fram var det åter dags att kalla alle man på däck för att seglatsen skulle gå vidare.

Det var 1477 som färden började med att Sten Sture d ä och ärkebiskopen Jakob Ulfsson undertecknade handlingen till grund för "Universitas Regia Upsaliensis". Påven Sixtus IV hade i en bulla givit sitt samtycke och föreskrivit att ärkebiskopen skulle vara universitetets kansler. Detta upphävdes 1622 då Gustaf II Adolf utsåg Johan Skytte i ämbetet. Ärkebiskopen blev då prokansler. Detta ämbetsåliggande upphörde 1932. Under de första 150 åren var det i Uppsala ett litet universitet, som stundtals kämpade med mycket stora svårigheter. När Gustaf II Adolf 1624 donerade över 300 hemman till universitetet, lades grunden för en aktiv period. Universitetet levde under drygt 200 år så gott som helt på den donationen. Den första av statsmedel helt finansierade professuren tillkom först i början av 1830-talet och dess förste innehavare blev Per Daniel Amadeus Atterbom.

I dag behövs för universitetets drift lika många miljoner kronor som antalet hemman för samma ändamål 350 år tidigare.

Låt oss återgå till stderandantalet. Följande tabell visar utvecklingen under de gångna hundra åren.

Antal studenter 1850–1967

Tabellens uppgifter kan också sägas ge ett uttryck för det ökade behovet av akademiskt utbildade i vårt samhälle. Det största antalet studerande kom 1969 då c:a 24 000 fanns registrerade vid våra institutioner.

Jag tror att ett aktuellt årtal för seniorföreningen kan vara 1938. Det året var recenterorna vid nationen 34 st. Det totala antalet studerande uppgick till litet över 3 500 eller lika många som föregående läsår tog examen vid universitetet. Vi hade 1938 81 professorer och 1970 177. 1938 hade den studerande tre gånger större chans att möta sin professor än dagens studerande. Så fick man 1938 148 500 kr för att köpa böcker till Carolina mot 2 889 000 kr 1970.

Siffrorna här visar att jämfört med förhållandena för lite mera än 35 år sedan så är studenterna idag många i en stad som i stort vuxit i motsvarande grad.

En annan påtaglig förändring som 1938 års recenter skulle uppleva om han började om idag är undervisningens utformning. I följande tabell på olika former redovisas undervisningens %-fördelning fram till 54/55 och så på 60-talet för grundutbildningen

UNDERV.	GRUPPSTORLEK	P.	L.	Ö.	%
Matematik 54/55	109	30	30	40	
60 tal.	46		38,5	61,5	
Engelska 54/55	62	33	24	43	
60 tal.	21	0,8	45	54,2	

Professorsundervisningen har alltså helt ersatts. I stället för katedrala föreläsningar dominerar undervisningen av lektioner och gruppövningar. Undervisningsgruppen har också blivit mindre.

Om studenten från 1938 ser sig omkring på sina medstudenter skall han finna att antalet äldre blivit större. De som är över 25 år är flera än hälften av antalet under 25. Så skall han finna att många av kamraterna är här kort tid för att ta ett visst ämne eller avbryter för att ta ett jobb. Alla har heller inte studentexamen. De har fyllt 25 år och varit yrkesverksamma i 5 år. De kallas något missvisande 25:5-or i dagligt tal. De får läsa ett begränsat antal ämnen och behöver bara förkunskaper i vissa av de ämnen som de önskar studera.

Dagens student möts av en mera organiserad apparat än sina föregångare. Det finns studievägledare centralt och på institutionerna. Man kan få utförlig information om studierna. Studierektorer lägger upp utbildningen i detalj. Man har att följa ett schema som i skolan, även om "skoldagen" här är kortare. Det fria sökandets tid, när man kände sig för, är förbi. Det fordras att man skall komma igång redan första terminen.

Bl a i denna strävan finns inom de filosofiska fakulteterna 18 st allmänna utbildningslinjer, som de studerande har att välja mellan. De ämnen som inleder en utbildningslinje är de som erfarenhetsmässigt visat sig vara de mest frekventa nybörjarämnena. Varje utbildningslinje består av tre avdelningar. Den första avdelningen, som alltså väljs bland 18 ämnen, är gemensam för alla studerande på den valda utbildningslinjen. I den andra avdelningen finns ett begränsat antal ämnen att välja på, medan i den tredje fältet är fritt för alla de mera än 100 ämnesområdena vid filosofiska fakulteterna. Den studerande läser en avdelning per läsår. För detta får han numera ett antal poäng, nämligen 40. Varje poäng motsvarar i stort en veckas studier. För att få en grundexamen, som är fil kand, skall man ha sammanlagt 120 poäng. Examen skall alltså tas på tre år. Den studerande får inte avvika från utbildningslinje utan tillstånd. Som regel får han sådant om inte särskilda skäl talar däremot. Inom linjesystemet finns också krav på att vissa studier skall vara klara innan man får fortsätta. Man får sålunda inte börja ett nytt ämne — som regel — innan man klarat av 3/4 av det tidigare. Erfarenheterna från sk parallellläsning särskilt bland dem som inte lyckas med studierna är mycket negativa. Därför vill man att den studerande inte skall ha för mycket "rest". Det fordras vidare av den studerande att han som heltidsstuderande skall klara minst 40 poäng på de tre första terminerna, lika med normal prestationen för två terminer. Gör han inte det kan han avstängas från studierna. Han har dock möjlighet att tentera fyra gånger på de kurser han inte klarat. På detta sätt tvingas den studerande att på ett tidigt stadium tänka över sin

studiesituation. Givetvis får den studerande nu all tänkbar hjälp från bl a studievägledare och utbildningsledare. Den som klarat sig genom denna första treterminsprövning möter ingen ytterligare spärr av detta slag. Däremot får han känna av de krav som studiemedelssystemet ställer på hans prestationsförmåga.

Frågan om studenternas inflytande på sin situation aktualiserades för 5–6 år sedan särskilt i samband med oroligheterna här hemma och ute i världen. Det må framhållas, att de svenska studenterna redan då var representerade i utbildningsnämnder och i institutionskollegier. Så hans situation kunde knappast jämföras med hans kamraters i många andra länder. Han hade i förhållande till dem en privilegierad ställning. Vidare har statsmakterna varit mycket lyhörda för de studerandes organisationer. Nåväl, diskussionerna som följde på oroligheterna ledde fram till att vi nu har försök med nya samarbetsformer — FNYS. Om detta innebär att dagens student har mera att säga till om än seniorföreningens generationer är svårt att säga. Det finns så många sätt att skaffa sig inflytande på och det gäller att kunna välja ut det som är väsentligt. I dag har vi i alla fall fastlagda normer för samarbetet på olika nivåer inom universitetet. Om vi börjar med institutionsnivån, så finner vi där vid de flesta en styrelse. Deltagandet i försöksverksamheten är nämligen frivilligt. Avsikten är att i samband med genomförande av U 68 permanenta FNYS. Då måste alla institutioner ha en styrelse. I denna är prefekten, som är ordinarie lärare, ordförande och verkställande. Vid sin sida har han företrädare för lärare, tekniska och administrativa personalen och studerandena. Den allmänna regeln gäller att ingen korporation får utse mera än hälften av antalet styrelseledamöter. Utanför denna beräkning är prefekten. Styrelsen har att utföra de uppgifter som traditionsenligt alltid åvilat prefekten. I normalfallet finns dock vissa undantag. Så beslutar denna själv i ärenden rörande tillsättande av tjänst och antagning till forskarutbildning, som avgörs av prefekt och berörda lärare efter samråd med styrelsen. Prefekten verkställer vidare beslut, har chefsansvar för personalen och har ledningen av institutionen i det dagliga arbetet.

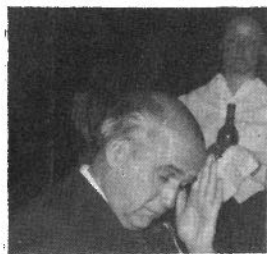
I utbildningsnämnderna som beslutar i alla frågor rörande utbildningen och tillsynen över de studerande kan sammansättningen variera. Det finns i stort tre modeller. En med läramajoritet, en med lika antal lärare och studenter och slutligen en med studerandemajoritet. Vid Uppsala universitet där vi har 11 utbildningsnämnder finns endast de två förstnämnda typerna representerade. En utbildningsnämnd kan t ex ha följande sammansättning: Sex lärare, sex studenter och en företrädare för den tekniska och administrativa personalen. Ordförande i nämnd är som regel dekanus.

Vårt konsistorium är också med i försöksverksamheten. Det har därigenom blivit en rätt stor församling på tillhoppa 24 ledamöter. Av dessa är tre mera ex officio nämligen rektor, prorektor och förvaltningschefen. Så finns där sju dekaner och åtta studeranderepresentanter, varav en som företrädare för de studerande vid filialen i Örebro. Sex representanter för de anställda fördelar sig på en företrädare för de ordinarie lärarna som icke är professor, en för icke ordinarie lärare, en för assistenter och amanuenser, två för teknisk och administrativ personal samt en för lärarna vid universitetsfilialen. Denna uppräknig skall illustrera att svårigheter kan uppkomma vid fördelning av mandat inom olika styrelser och nämnder. De ovan angivna enkla fördelningsnormerna kan många gånger medföra långa förhandlingar om mandat. När blir en forskarstuderande lärare och alltså inte längre skall räknas bland de studerande?

Har denna nya och omfattande apparat tjänat något syfte kan man fråga. Svaret blir att den obetingat bidrog till att nedbringa spänningarna under oroligheterna. Våra universitet kom igenom dessa helt intakta. I övrigt må sägas att debatten kring olika problem blivit mera utförlig. Informationen har nått ut snabbare och blivit mera lättillgänglig. Mycket tid har dock måst avsättas för samarbetet. Protokollen har blivit flera och mera omfattande. Hanteringen upplevs ha blivit tyngre. Alltsammans pris som måste betalas för en demokratiseringsprocess. De positiva effekterna får nog anses ha helt övervägt. Då systemet kommit för att stanna, är vi tacksamma för denna erfarenhet från de första inledande åren.

Universitetsväsendets utformning har som bekant genomgripande penetrerats av U 68. Jag skall inte här lämna något ytterligare bidrag till den debatt som utredningen dragit igång. Remissbehandlingen pågår och vår förhoppning är att i denna framförda synpunkter – främst då givetvis universitetets – skall återfinnas i en kommande proposition.

Trots allt är vi optimistiska för framtiden. Den gamla skutan skall segla vidare. Vi arbetar nu för fullt med planerna på universitetets 500-årsjubileum och hoppas att det skall bli en avstamp för minst lika många år.

Nationen idag och i framtiden

av

Filip Wistedt

I dessa dagar, då vi så gott som dagligen kan läsa om PUKAS, U 68 och kårobligatorieutredningen, kanske många landsmän undrar hur det går med nationerna, och då i synnerhet vår egen – Södermanlands-Nerikes. Jag skall här försöka ge en bild av nationen och dess verksamhet idag, hur studentens, och därmed nationens, villkor har förändrats de senaste 12–15 åren och till sist hur framtiden kan komma att gestalta sig för nationen.

Med 1960-talet följde två företeelser, som i hög grad kom att påverka nationen och dess verksamhet, nämligen utbildningsexplosionen och den stora utbyggnaden av studentbostadsbeståndet. Utbildningsexplosionen medförde en för varje termin allt större ökning av antalet nyinskrivna och därmed också ett allt större antal medlemmar. 1960 hade nationen ca 900 medlemmar, 1968 ca 1800. Nationen var inte, varken vad gäller organisation, lokaler eller verksamhet anpassad för denna utveckling. Detta tog sig uttryck främst i svårigheter att suga upp och i verksamheten aktivera recentiorerna. Det stora antalet medlemmar medförde också att

känslan av anonymitet ökade då inte ens ämbetsmännen längre kände mer än en bråkdel av medlemmarna. Den snabba utbyggnaden av studentbostäderna gjorde att en allt större del av studenterna kom att bo i sådana. Därmed försvann en av nationens viktigaste funktioner, nämligen den att fungera som umgängesplats. Denna funktion övertogs nu av studentkorridoren och dess kök. Man behövde inte heller uppsöka nationen för tidningsläsning då man nu kunde dela på prenumerationskostnaderna.

Under senare hälften av 60-talet, när man identifierat problemen, fattades två beslut, som har kommit att betyda mycket för nationens vidare utveckling. Dessa var för det första beslutet om ombyggnad av nationshuset och Stavenowska huset och för det andra beslutet om inrättande av ett tredje kuratel med ansvar för klubbverksamheten.

Nationsombyggnaden blev en fullträff vad gäller såväl finansiering som planering av lokalerna. Nyttan av det tredje kuratelet blev kanske något mindre än väntat, mycket troligen beroende på att man inte riktigt vågade ta steget fullt ut och göra en genomgripande organisationsförändring.

60-talets sista år blev den kanske mest hektiska perioden i nationens historia. Samtidigt med att tillströmningen av studenter kulminerade var man sysselsatt med ombyggnads- och organisationsproblem. Detta medförde att mycket blev eftersatt. Hit hörde bl a arkiv, inventarieförteckningar och i viss mån biblioteket. Därför var stagnationen och sedan minskningen av antalet recentiorer i början av 70-talet välbehövlig. Det gav tillfälle till att stanna upp och tänka, rätta till gamla synder och formulera nya mål för nationen och dess verksamhet.

Idag är nationens syfte kanske inte längre att vara ett andra hem, utan mer att med olika former av service bistå medlemmarna och underlätta deras anpassning till studier och miljö. Nationslokalerna användes idag enligt följande: I nationshusets bottenvåning finns (i gamla biblioteket och vaktmästarbostaden) en pub. Där serveras lunch, eftermiddagskaffe samt på kvällarna öl, vin och smårätter. Nationshusets bottenvåning och trapphallen är utarrangerade till en restauratör, men nationen disponerar dock dessa lokaler två gånger i veckan samt vid alla större fester och middagar. Nationsvinden inrymmer expedition, lokaler för ämbetsmännen samt tornrummet, som är avsett för Hornboskapen, schack- och bridge-spel. Stavenowska husets bottenvåning inrymmer bibliotek, tidningsrum, TV-rum och studieplatser för både enskild läsning och grupparbete. I studentbostäderna (Triangeln) finns dessutom biljardrum, bordtennisrum, hobbyrum samt fotolabb.

Som exempel på service för nationens medlemmar kan nämnas: Biblioteket, som enligt överenskommelse mellan samtliga nationer har all kurslitteratur i medicin, juridik, geografi samt för civilingenjörsutbildningen.

Dessutom finns en hel del skön- och debatlitteratur. Servering, av bl a lunch, till låga priser. Stipendier, sammanlagt ca 25 000 kronor/år. Bostäder, ca 80 lägenheter och ca 400 enkelrum. Penninglån, små, korta ur handlänefonden och stora, långa ur studielänefonden. Stencilering av PM, uppsatser m m. Idrottsutövning genom idrottsföreningen, Trikadien. Avkoppling genom schack, bridge, bordtennis m m. Dans på söndagarna eller andra nöjen som enkla tillställningar på tisdagar eller torsdagar eller mer högtidliga, som fester och gasker.

Hela nationsverksamheten, utom fastigheterna för vilka det finns en anställd intendent och lunchserveringen för vilken två damer är anställda, sköts av nationsmedlemmarna själva. Ämbetsmännen är de som givetvis får dra det tyngsta lasset men även andra nationsmedlemmar hjälper till. Av ämbetsmännen är de tre kuratorerna heltidsengagerade och för detta uppbär de ett arvode som motsvarar studiemedel. Till sin hjälp har de också en halvtidsanställd sekreterare. Bibliotekarien och de två barmästarna (som svarar för pubserveringen varje kväll) är arvoderade för ungefär halvtid. Övriga ämbetsmän har inga eller endast symboliska arvoden. De nationsmedlemmar som hjälper till i servering, disk och annat avlönas per timme. Nationens högsta beslutande organ är fortfarande landskapet, men under de senaste åren har nationsnämnd och förvaltningsdirektion fått allt större befogenheter. Denna utveckling har delvis sin grund i olika vänstergruppers försök under slutet av 60-talet att använda nationerna som plattform för spridandet av politiska åsikter.

Även om nationen idag har börjat finna sin roll i en förändrad universitetsvärld är långt ifrån alla problem lösta. Nationen väntar ännu på att finna en smidig organisation. Man har att ta hänsyn till många olika faktorer. Som exempel kan nämnas den hårdare studietakten som kom med PUKAS och som har medfört att medlemmarna har blivit rädda att engagera sig, kravet på en effektivare beslutsprocess med tanke på att den totala årsomsättningen för nationsverksamheten närmar sig miljonstreck, kraven på representativitet och demokrati. Ett annat problem som aktualiserats det sista året är frågan om ämbetsmännens skatter, sociala avgifter och ATP. Det rör sig om belopp överstigande 50 000 kronor. Nationen har en åsikt, Riksförsäkringsverket och Riksskatteverket en annan.

Även om man löser dessa mer eller mindre omedelbara problem så väntar i en inte alltför avlägsen framtid ett kanske allt annat överskuggande problem, nämligen frågan om kärebligatoriet. Denna fråga kan om det vill

sig illa utvecklas till att bli en fråga om nationens vara eller icke vara. Än så länge har dock varken regeringen eller kårobligatorieutredningen sagt något varför man ännu så länge måste nöja sig med att spekulera. När kårobligatorieutredningen tillsattes så antogs allmänt inom kårer och nationer att syftet var att helt avskaffa obligatoriet. På senare tid har emellertid ryktats att regeringen svängt och att man nu är öppen för att behålla någon form av obligatoriska studentsammanslutningar vid universitet och högskolor. Hur frågan till slut kommer att utvecklas är antagligen också i hög grad beroende på vad U 68 kommer att leda till. Man kan dock redan nu tänka sig olika alternativ. Uppsala intar en särställning bland kårorterna, dels på grund av sitt dubbelobligatorium men kanske framför allt på grund av att studentkåren de senaste åren har fört en vacklande tillvaro medan nationerna har växt sig starkare.

Även om man bestämmer sig för att ha kvar obligatoriet är det introligt att dubbelobligatoriet blir kvar då man säkert vill ha samma organisation i hela landet. Av denna orsak är det också troligt att nationerna får stå tillbaka för antingen studentkårer eller någon form av fakultetsföreningar. Problemet för nationen skulle alltså inte vara om obligatoriet avskaffas utan hur det görs och vilka följder det kan tänkas få.

Om det stannar vid ett avskaffande av obligatoriet, och nationerna får behålla sin särställning vad gäller skatte- och utskänkingsbestämmelser tror jag inte att följderna behöver bli negativa, kanske till och med tvärtom. Nationerna kommer, på grund av sin dominans vad gäller fritidssystemsättningar, sina väl belägna och billiga bostäder, sina bibliotek och stipendiefonder, fortfarande att ha kvar sin dragningskraft på studenterna. Konkurrenten mellan nationerna kommer givetvis att skäras betydligt, men då tvingas ju också de bästa egenskaperna fram. Jag tror vår nation står väl rustad för en sådan situation.

Nationen kommer också säkert att kunna fortleva även utan nuvarande skatteförmåner. En betydligt allvarigare situation skulle emellertid uppstå om vi inte fick behålla våra stipendiefonder eller bostäder. Vi får hoppas att en sådan situation inte behöver uppstå även om en del politiker pläderar för det.

Många delar säkert inte de uppfattningar som jag här givit uttryck för, men en sak tror jag att de allra flesta inom nationen är ense om och det är att nationen, nu mer än kanske någonsin, behöver en stark Seniorförening, dels som påtryckningsfaktor ute i samhället, men framför allt som en fast förankring för gamla traditioner och värden i en förändrad student- och universitetsvärld.

Rutger Sernander — inspektor på Gotlands 1909–1931

av

Nils Tiber

Gotlands nation behövde ny inspektor 1909.

Det var nog Thore Lindfors, sedermera professor vid växtskyddsanstalten i Stockholm, som föreslog sin lärare närkingen Rutger Sernander, en attraktiv växtbiolog. Honom behöll vi i 22 år, fast Sörmland-Närke givetvis var framme och "halverade" honom, sedan man förlorat Pekka, den store lille latinaren.

För Sernander var själva Gotland ingen okänd "koloni". Där hade han i ungdomen samlat sig till doktorsavhandlingen; där hade han lärt känna gotlandsbotanisernas nestor, Oscar Anian Westöö, som han sände sin avhandling "med vördnad och aktning"; där gick vid läroverket adjunkten Karl Johansson, Hieracie-kännaren, som Sernander drog fram till hedersdoktorat vid Linnejubileet 1907. — Osc'Anians tätskrivna lilla 8:o-häfte med gotländska växtplatser tillhör nu Carolinas handskrifter, överlämnat till dåvarande överbibliotekarien Markus Hulth. Inte har väl sörmlänningarna glömt sin landsman "Hurkus Malt"? Lever du än, Lill-Hurkus, kumpan från 1922 vid studentkompaniet under 330 dagar på Polacksbacken ("Pålhags- eller Pål-äs-backen", som Bengt Hesselman en gång tolkade namnet)?

Ja, skall vi börja vid Gröna stugan i Odinslund där Hurkus bodde? Jag låter associationerna löpa, och "Litet ljuga pryder tal".—Efter varje gask gick gutarna med Rutger hem mot Sernagården, då för tiden längst ute i Kåbo. Vägen gick förbi Gröna stugan, där vi i blandade toner försäkrade Hurkus att vi avsåg att fara "till Österland". Han lät sig dock icke ses. Annorlunda då vi på Ågatan passerade flickorna Sturtzenbeckers fönster. Då öppnade farbror Orvar sin ruta, bannade oss och sade: "Förbaskade gotlänningar! Om ni inte slutar att skråla här, så skall jag sätta in er i domkyrkokören allihop!"

Visst var det en massa "hyss" under Rutgers gaskar och nog var det rätt fuktigt. Men inspektör höll nationen *samlad* kring fasta traditioner. Han var för sin nation i första hand en *lärare*. Den första lärdom jag minns var samlad i tillropet "Kompromettera er i tid!" Se till att bli man för dig själv med eget ansvar, lösgjord ur kanske trånga vrår med kringskuren utsikt, Tro bara inte att Sernander predikade hemtraditionernas död! Han hade sin lust i all kultur, i allt som växte på sin naturliga grund. Han såg, och han lärde ungdomen *att se*.

Sernander var intresserad av att iaktta människor och att samtala med dem då lynnena passade ihop. Han yttrade sig inte mycket om människor, och han talade aldrig illa om en frånvarande. Hade han avvikande mening, så föredrog han ofta att tiga med slutna min. Annars sparade han sig inte i samtal eller i tal på nationen, ibland ganska långa tal. — En gästande smålänning tyckte en gång att det blev för långt, men han blev hastigt tillrättvisad av vår lille Johan: "Håll! Äften, din dj-a smålänning! Här talar Rutger *när* han vill, om *vad* han vill och hur *länge* han vill."

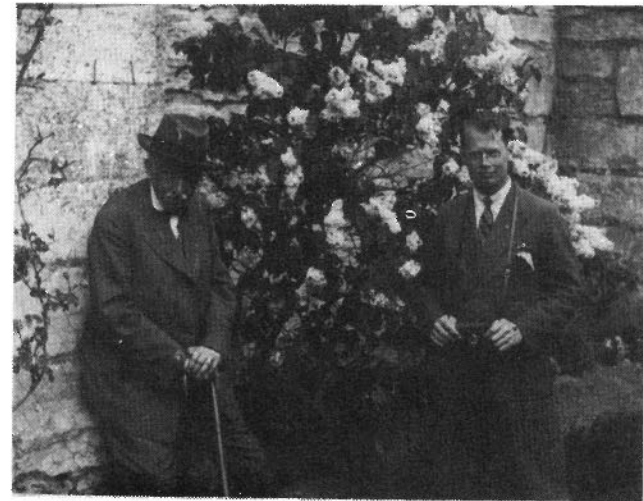
Ett kärt ämne var givetvis allt som hade med växternas liv att göra. Han lärde oss att man inte kan behandla en björk, en alm, en lind en ek på samma sätt som en ask; vart och ett träd har sina särskilda krav. Sernander och dåtida stadsträdgårdsmästarn och Botaniska trädgårdsmästarn drog åt samma håll. Ur den täta djungeln av parkträd, granar och syrenhäckar har det röda slottet småningom stigit fram. Men träden, frigjorda och glada, var inte utplanterade av arkitekter! De behandlades med en respekt som alltjämt präglar Upsalas trädvärld. Undantagen är därför påfallande. "Lampborstarna" kallade han de hårdtuktade lindarna, t ex på Bangårdsgatan eller på Hattmakargatan, *då* nästan det yttersta mot norr av staden.

Minnesmärken från gamla tider tog han noga reda på, och dem undervisade han om. Han citerade gärna inskriften i Vendels kyrka, vid gränsen

mellan koret, prästernas hus, och församlingens långhus: "Rustice buck, quid te tulit huc? Hic est locus illorum qui cantant et non aliorum". — "Du bonde, vad förde dig hit upp? Detta är platsen för dem som mäsas, inte för andra!" Tillämpningen var litet snäv mot självbelåten okunnighet.

Han var en sannskyldig linnean. Att gå med Sernander på Linnés Hammarby i alla vinklar och vrår var en upptäcktsfärd. Kallas nu någon av professorerna för "kära far på Hammarby"?

En gång tog han mig med på Gästis vid middagen efter Fornminnesföreningens årsutflykt. Där försvann han givetvis snart bland prominenserna, men besökaren fann gott om gamla vänner och nya bekanta. På nattsidan kom han till synes och vi hamnade med några studenter hos Axel Johansson i ett krypin på Upsala Nya, där de debattsugna hade dukat för sig. Det är betecknande för Rutgers krav på gott humör att han vid behov vände sig mot Koftan med ett uppriktigt: "Du är för jäkligt härsken, Johansson".

"I syrenernas tid" — dendrologisk exkursion till Gotland, juni 1933. Sernander och artikelförfattaren.

Hos gutarna var Rutger själv härsken i en situation: då bordet var dukat men spetsglasen ännu inte hade blivit fyllda. Sedan var han inte svår att intressera, och när han fick upp ett spår fungerade tankeflykt och associationer.

Alltid artig när en främmande föreställdes, uppmärksam i samtal, föreföll han dock stundom sluten, avvaktande, med underläppen framskjuten under en tigande mun; blicken kunde förefalla tom. Att han inte sov är säkert och rätt som det var steg han hastigt upp. Det blev då ett livligt ord- och tankeflöde. Sådan sitter han på Mas-Olles porträtt på Gotlands nation – en fullträff både som personskildring och som måleri. Sörmland-Närkes Bernhard-Östermans-porträtt är utsökt i en annan riktning: Rutger – linneanen, som tillitsfullt fröjdar sig bland vänner och blommor.

Liksom Linnaeus förde han dagbok på resorna – eller lät föra. Han präntade i oss ett ord: "Etikettera!" Detta innefattade allt: ort, datum, ev dygnets tid (arbete 11–5; på kvällen "tjänstgöring" på restaurant); angiv byggnader, redskap, personer!

En av Sernanders egenheter varnade jag då jag hade blivit kurator. Vi var på väg från en morgonföredragning av nationsärenden. Samtalet gick sakligt, lite torrt. Som det är, får jag se ryggen av honom i en sidogata – med god fart på väg mot Växtbio. – Efter hand förstod jag: han var på väg till ett nytt arbete, alltför ivrig att hinn: med ens ett "Hej".

1933 gjorde vi en veckas expedition på Gotland; han ville studera trädbeståndet i staden. Alla var belättna med den artige professorn som så ivrigt rusade på deras valnöts- eller mullbärsträd, med käppen i högsta hugg för att syfta sig till höjden eller mäta vidden 1,50 över marken – "den s k brösthöjden är inte någon konstant!" Men jag lärde mig att, då besöket var fullföljt, halvt ställa mig i vägen och framkasta: "Ja, då är det kanske tid att säga adjö". Ingen kunde då ta ett sirligare farväl. Det hade ju inte varit så lyckat om någon konsul eller landshövding eller – varför inte – någon liten Visby-gumma, som fått beröm för sitt vackra päronträd med "jungfrulär", plötsligt fått se den lärde *stum* försvinna genom portluckan.

– Jag har ibland undrat hur det gick när han på Öland hade träffat drottning Victoria och de hade funnit sig väl med varandra inför Alvarets naturrikiedom – vem ställde sig då i vägen? Eller kanske den höga värdinnan klarade av det, sägande: "Ja, nu har professorn mycket annat att göra, men tack för titten"! –

På Gotland 1933, 21 juni: Besök vid Kyrkbys i Kråklingbo – Sernander i samtal med Nils Lithberg, förste Halwylske professor vid Nordiska museet.

Det vore orimligt att gå förbi en minnesbild från Sernagårdens inre, då fru Signe en gång bjöd på middag; andre kurator tuggade byggnadsfrågan med inspektör, Stina och Sven glammade med de andra gutarna. "Ni gotlänningar, ni har då inte ett sänt sinne för det stilfulla, det stiliga, det festliga som sörmlänningarna"! raljerade Stina. Greta var den kvällen inte hemma, så hon kunde inte föra vår talan. Själv fick jag förhinder. Rutger hade bjudit oss ett brännvin på Artemisia absinthium, stolryggarna var bekvämt rundade, och med händerna fromt knäppta över magen fick jag sittande en stunds stärkande slummer.

1944 kom jag tillbaka till Upsala. Mina smättingar fick vinka till den knotiga farbrorn i trädgården där vi om våren brukade från staketet spana efter guckuskon. Och så en solig höstdag stod en ljusgul kista utanför Sernagårdens trappa. Fru Signe hade gått förut. Den enda prydnaden på kistlocket var en hopböjd kraftig törnrosgren, helt avlövad men prydd med bruna taggar och klarröda nypon i rikedom.

Hos gutarna var Rutger själv härskan i en situation: då bordet var dukat men spetsglasen ännu inte hade blivit fyllda. Sedan var han inte svår att intressera, och när han fick upp ett spår fungerade tankeflykt och associationer.

Alltid artig när en främmande föreställdes, uppmärksam i samtal, föreföll han dock stundom sluten, avvaktande, med underläppen framskjuten under en tigande mun; blicken kunde förefalla tom. Att han inte sov är säkert och rätt som det var steg han hastigt upp. Det blev då ett livligt ord- och tankeflöde. Sådan sitter han på Mas-Olles porträtt på Gotlands nation — en fullträff både som personskildring och som måleri. Sörmland-Närkes Bernhard-Östermans-porträtt är utsökt i en annan riktning: Rutger — linneanen, som tillitsfullt fröjdar sig bland vänner och blommor.

Liksom Linnaeus förde han dagbok på resorna — eller lät föra. Han präntade i oss ett ord: "Etikettera!" Detta innefattade allt: ort, datum, ev dygnets tid (arbete 11—5; på kvällen "tjänstgöring" på restaurant); angiv byggnader, redskap, personer!

En av Sernanders egenheter varnade jag då jag hade blivit kurator. Vi var på väg från en morgonföredragning av nationsärenden. Samtalet gick sakligt, lite torrt. Som det är, får jag se ryggen av honom i en sidogata — med god fart på väg mot Växtbio. — Efter hand förstod jag: han var på väg till ett nytt arbete, alltför ivrig att hinn, med ens ett "Hej".

1933 gjorde vi en veckas expedition på Gotland; han ville studera trädbeståndet i staden. Alla var belättna med den artige professorn som så ivrigt rusade på deras valnöts- eller mullbärsträd, med käppen i högsta hugg för att syfta sig till höjden eller mäta vidden 1,50 över marken — "den så brösthöjden är inte någon konstant!" Men jag lärde mig att, då besöket var fullföljt, halvt ställa mig i vägen och framkasta: "Ja, då är det kanske tid att säga adjö". Ingen kunde då ta ett sirligare farväl. Det hade ju inte varit så lyckat om någon konsul eller landshövding eller — varför inte — någon liten Visby-gumma, som fått beröm för sitt vackra päronträd med "jungfrulär", plötsligt fått se den lärde *stum* försvinna genom portluckan.

— Jag har ibland undrat hur det gick när han på Öland hade träffat drottning Victoria och de hade funnit sig väl med varandra inför Alvarets naturrikedom — vem ställde sig då i vägen? Eller kanske den höga värdinnan klarade av det, sägande: "Ja, nu har professorn mycket annat att göra, men tack för titten"! —

Den närkingska nationens början har av Hamnström satts till 1640-talet. Han grundar sig då på en anteckning som gjorts av en Jonas Böös i nationens äldsta matrikel. Boken härstammar från "Anno 1648". I slutet av denna finnes en del anteckningar om bokgävor till landsmännen. Den första anteckningen är den nyss omnämnda av Jonas Böös, vilken är gjord den 14 juli 1649. När boken började användas som matrikel är osäkert, men årtalet har av Jonas Samzelius satts till 1648. Han anser dock att detta inte är årtalet för nationsföreningens bildande, eftersom mycket av nationens urkunder gått förlorade. Kanske att det har funnits en annan bok med äldre uppgifter.

Då Södermanlands och Nerikes nationer slogs ihop 1805 höll man till i en lägenhet i Domtrapphuset. Man insåg dock snart att nationen skulle komma att behöva ett eget nationshus. Initiativtagare var dåvarande förste kurator Herman Laling som efter landskapet den 28 maj 1817 framlade sitt förslag till en byggnadsfond. Man hade redan då börjat insamla de första pengarna till fonden. Genom ett eget nationshus ville man åstadkomma lämpliga lokaler för nationen, dess ämbetsmän och dess bibliotek, samt studentrum för landsmännen. 1819 antogs reglementen för fonden. Det skulle ändock komma att dröja och Nationen skulle hinna flytta ett flertal gånger innan man år 1897 kunde flytta in i ett eget nationshus, beläget vid S:t Larsgatan-Jernbrogatan (nuv. S:s Olofsgatan) i kvarteret Rosendahl, där man redan 1874 köpt en tomt. På denna tomt låg den så kallade Wistrandska gården. Vid gathörnet S:t Larsgatan-Jernbrogatan låg ett tvåvåningshus, som sedermera kom att kallas Brundisium, och som fortfarande finns kvar. Det var ovanför detta hus som man 1896 bestämde att uppföra nationshuset.

Huset är byggt efter fransk förebild och planerat efter en rad olika funktioner. På nedre botten fanns ett bibliotek, i ett yttre och ett inre rum, kuratorsexpedition och vaktmästarebostad, samt en stor hall. Vid kapprummet vid ingången fanns ett duschrumbad med kallt vatten som mycket sällan användes. På övre våningen fanns salongen, musikrummet, den så kallade stora salen och kommittérummet. I de två sistnämnda rummen samlades nationsmedlemmarna för att läsa tidningar, spela bräde och möjligen schack. På vinden fanns 2 rum varav det ena var stipendierum (studentrum). Invigningen den 30 oktober 1897 var en stor festlighet under förste kurator Rutger Sernanders ledning. Den började kl. 12 då man samlades vid Carolina för att sedan täga till nationen. Sedan följde galamiddag kl. 17.00, nationsfest kl. 21.30 och nationsbal söndagen den 31 oktober.

Byggnaden var fullt tillräcklig för nationens 128 medlemmar.

Organisation, ämbetsmän och kommittéer

På landskapet där varje nationsmedlem hade en röst gjordes val och fattades beslut. Dessa måste dock ställas under inspektors omprövning och stadfästelse. Landskapet skulle hållas inom en vecka efter de offentliga föreläsningarnas början och senast mellan den 15 november–30 november på hösten och 25 april–10 maj på våren. (1909 1.5–10.5). Vidare var landskapen pliktbelagda. Den som var borta utan giltigt förfall fick böta 1 kr vid första och 1 kr vid andra landskapet. Följaktligen började varje landskap med upprop.

Ordinarie valsammankomst skulle hållas varje termin inom en vecka efter första landskapet för val av seniorer, juniorer och ledamöter i biblioteksnämnden och betygsnämnden, samt mellan den 25 april och den 30 maj varje år för val av förste och andre kurator, bibliotekarie och revisorer för nationens handlingar, räkenskaper och biblioteket. På varje hösttermins ordinarie sammankomst valdes deputerande i Studentkårens direktion.

Nationen indelades i hedersledamöter, seniorer, juniorer och recentiorer. Recentior var den som inskrevs i nationen. Den som varit minst ett år och minst tre år inskriven i nationen kunde väljas till junior respektive senior. Det skulle väljas en senior för var 10:e medlem. Var antalet medlemmar under 10 men över 5 räknades det som 10. För att bli vald till hedersledamot fordrades 2/3 av rösterna.

Inspektor och 2 kuratorer och bibliotekarien, i stadgarna från 1909 nämns även skattmästaren, och övriga i huvudreglerna angivna ämbetsmän, hade hand om nationens angelägenheter.

Inspektor skulle genom förste kurator kalla till allmänt landskap eller när han tyckte att, det var nödvändigt. Han bestämde också vad som var bäst om det uppkom en fråga, där det inte fanns några stadgar, eller tills de kom. Nationsbetygen, vilka studenterna måste ha för att få ta ut sin examen och vilka fick lösas ut mot 1 kr och 50 öre, skulle undertecknas av inspektor.

Förste kurator och andre kurator liksom bibliotekarien skulle väljas i maj varje år eller när posten blev ledig. Hade de inte tillfälle att närvara under en tid (dock ej mer än 2 månader) skulle förste kurator ersätta andre kurator och tvärtom. I annat fall skulle prokuratorer och bibliotekarie väljas. Valbara var seniorer och de juniorer som var valbara till seniorer.

Förste kurators uppgifter var att sammankalla till landskap samt vid dessa vara ordförande och sekreterare. Han skulle informera inspektor om alla viktiga frågor och alla val och beslut, se till att skick och ordning efterlevdes. Om någon landsman uppförde sig illa skulle han varnas av förste kurator. Vidare skulle förste kurator se till, att sjuka och fattiga fick vård, samt om det var nödvändigt, vid dödsfall ta hand om kvarlätenheten och ordna med begravningshjälp.

Andre kurator ansvarade för nationens ekonomi.

Bibliotekarien skulle sköta nationens bibliotek. Där fanns på den tiden så kallade mellantermislån. För detta lån fordrades ansökan. Denna beviljades sedan på landskapet om ingen kvarvarande student protesterat. Om någon från någon annan nation ville låna böcker fordrades en borgensförbindelse från en av Södermanlands-Nerikes nations medlemmar.

En annan viktig person var skattmästaren. Han valdes på höstterminens andra landskap eller då posten blev ledig. Helst borde det vara någon av nationens äldre medlemmar, som dessutom var bosatt i Uppsala. Skattmästaren skulle tillsammans med Förvaltningsdirektionen ha hand om byggnadskassan och en del fonder och donationer, samt föra dessas räkenskaper. Han skulle också vara "vice värd" för nationens fastighet.

Övriga ämbetsmän var: klubbmästaren, sång- och musikanföraren, teaterdirektören, fanbäraren m. suppleant, krönikören, preparatförvaltaren samt revisorer.

Här skall endast krönikörens och preparatförvaltarens ämbeten tagas upp. Krönikörens därför att ämbetet infördes först 1909 på förslag av Carl Cederblad, som då tyckte att man borde bevara nationens historia, i synnerhet den inofficiella.

Preparatförvaltarens ämbete tages upp eftersom, det inte längre finns kvar. Nationen hade en del zoologiska preparat. Speciellt av människan. Det fanns ett skelett i musikrummet som kunde få lånas av medicinare. Dessa preparat skulle alltså förvaltas av preparatförvaltaren.

De på nationen förekommande nämnderna var följande: Betygskommittén (förste kurator ordförande) med 9 ledamöter som utfärdade nationsbetyg och handlade ärenden angående stipendier. Man var tvungen att ha sitt nationsbetyg för att få ut sin examen. Förvaltningskommittén (andre kurator ordförande) bestod av 4 ledamöter och skulle tillsammans med andre kurator, skattmästaren och förvaltningsdirektionen förvalta

nationens ekonomi. Förvaltningsdirektionen (skattmästaren ordförande) bestod av 4 ledamöter. Bibliotekskommittén bestod av 11 ledamöter, varav 7 borde representera filosofiska fakulteten och de 3 andra de övriga fakulteterna. Vidare tillsattes tremännanämnden som skulle utse kandidater till förvaltningskommittén och betygskommittén. Skulle man vilja ändra på stadgarna tillsattes en stadgeändringskommitté bestående av 4 ledamöter förutom förste kurator. 1907 tillkom även Hembygdsnämnden.

Nationslivet: fester och traditioner

Till de på nationen varje år återkommande större festligheterna hörde firandet av novemberbalen, valborg och första maj samt vårfesten.

Gåsmiddag existerade inte under 1900-talets allra första år, utan i stället avhölls den så kallade novemberbalen. Yngre landsmän hade emellertid ofta inte råd att gå på den. I klubbkladden (anteckningar som låg till grund för klubbmästarens redovisning) för år 1907 omtalas dock en gås-sexa med efterföljande nationsgask den 10 november och en nationsbal den 7 november. Man får anta att det bara var herrar som deltog i gås-sexan med gask. 1908 omtalas gåsmiddag den 10 november och bal samma datum. Åren 1910 och 1911 finns inga uppgifter om någon gåsmiddag utan där har man bara, både i klubbkladden och krönikaboken, lämnat uppgifter om novemberbal i mitten av november. Höstarna 1912–13 och –15 återkommer gåsbalen. 1914 tycks varken novemberbal eller gåsbal ha förekommit. Enligt Maja Samzelius fanns så långt fram som 1924 ingen gåsbal, däremot en gåsmiddag där bara herrar deltog, möjligen också fru inspektör. Istället hade man då novemberbal. I 1931 års Majhälsning omtalas att man för första gången på mycket länge kombinerat gåsmiddagen med gåsbalen.

Man började valborgfirandet på nationen med att man klockan 20.00 tog den så kallade färdknäppen (kostade 25 öre) bestående av rusinglugg. Därefter tågade man via Stora Torget, där man mötte de andra nationerna, upp till Slottsbacken för att höra valtalet. Efter detta samlades man under facklornas sken bakom Gustavianum för att därefter tåga genom Odinslund, och sedan via Drottninggatan ner till Nybron där man slängde sina facklor i vattnet. Sedan gick studenterna till Flustret, där man åt sexa. I nationens krönikabok från år 1910 står: "så blev kåren åter till

nationer och vi sörmlänningar tågade som förr till Stora Flu med facklor och fana och musik i täten (Hornboskapen, nationens orkester, hade återupplivats 1909) där var och en försöker till nationens ära prestera sitt maximala forte å instrumentet. En våldsamt sexa. Nationskapellet spelade som vanligt, då landsmännen intaga sitt kaffe med tillbehör i trädgården". Efter sexan gick man tillbaka till nationen för att där fortsätta festligheterna.

Till valborgsmässoaftonen hörde att nationerna hälsade på eller skändade varandra. Matts Essén har berättat om denna företeelse: "före 1897 bodde nationen där Lundequistska bokhandeln nu har sina lokaler och hade Norrlands nation som närmsta granne. Resultatet blev att det sista april hörde till att nationen uppvaktade norrlänningarna och vice versa. Jag minns från min första aprilfest i Uppsala hur vi tågade till Norrlands nation och bjöds på bredda smörgåsar och pilsner och antagligen brännvin också. Sedan kom det till att vi uppvaktade upplänningarna och kanske grannskapet gjorde att vi började uppvakta smålänningarna. Upplänningarna hade ju haft ombyggnad och var något år gästande hos oss. När det gäller smålänningarna var det fråga om skändningar".

Följande exempel på skändningar är hämtat ur krönikan för 1913, "Så kom smålänningarna och Matts och Åke Ekstrand stodo mitt emot varandra. Vilken av dem som skulle segra? Matts var smärt och hög och silverhårig. Åke grov, undersätsig och rödskäggig och hans ögon gnistrade av illa undertryckt nationalhat. För dem, som tror på det rättas seger, kunde dock inte utgåen bli mer än en, och Åke, som varit förkämpan bland smålänningarna, var också den första av dem, som lämnade nationen. När klockan var ungefär tolv glas sökte vi i vår tur upp smålänningarna i deras näste. Smålänningarna använde smäländskan Bländas taktik i det de för fienden anordnade ett väldigt dryckeslag. De hesa talen överröstades av massans skrån och man såg bara de båda kuratorerna nu försonade, hoppa av skratt åt sina egna kvickheter och storsint nog också lite åt varandra".

Enligt professor Sune Lindqvist skändade även värmlänningar och sörmlänningar varandra. Belägg för detta finns också i 1913 års krönika "Värmlänningarna hälsade också på och deras förste kurator överöste oss med en skur av skymford. Som deras avskändare uppträdde ingen mindre än docenten Göran Sahlgren. Värmlandskuratorn hade inblandat epitetet oxar i sitt strafftal och Göran började sin skändning så: "Har ni inte sett några oxar förr, så se er själva i spegeln". Med sådana utsökta och förblommerade spydigheter var hela talet späckat.

Konvenansen fordrade sedan att sörmlänningarna uppsökte värmlänningarna.

På natten efter skändningarna var det nachspiel på nationen.

År 1913 började man av klubbkladden och krönikeboken att döma, äta sexa på Gästis i stället för på Flustret den 30 april.

Första maj serverades frukostmiddag på nationen. I stora salen dukade man med småbord. Varje bord fick sedan bestämma vilket vin man ville ha att dricka. När man intagit sin middag åkte man i landåer ut till Polacksbacken och nationsexercisen. Sexa intogs sedan på Gillet. Matts Essén berättar: "Första maj hände att vi samlades några stycken på Gillet och gick sedan till nationen där det blev litet dans alldeles extra". I krönikan från varen 1911 kan man läsa: "På kvällen första maj visade sig att landsmännen ej kunde undvara sina damer från dansklubbarna utan dessa deltog i sexan på Gillet. Dans igen".

I god tid före majmiddagen hade man "vinprovningmiddag". Den ägde rum på Rullan. Dit kom en "vinresande" med vinprover och äldre landsmän avsmakade viner och bestämde vilka som skulle beställas till majmiddagen.

I mitten på maj var det så dags för studentkårens stora vårfest med värkonsert i aulan, fest i botaniska trädgården, där varje nation hade sitt bord och sedan på kvällen dans på nationen.

Dagen efter vårbalen var det vanligt att man från Södermanlands-Nerikes nation gjorde utflykter. Målet tycks för det mesta ha varit Sigtuna, där man åt middag på hotellet.

"Vart femte år hade studentkåren karneval i Botaniska trädgården", berättade Matts Essen. Den var mycket betungande för den i nationen som hade att leda densamma. Hos oss minns jag år 1900. Då var det en Öhman från Vingåker, som ledde och han var fullt upptagen, men det var naturligtvis stor glädje för de deltagande. År 1900 var det vackert väder och trevligt på alla sätt. I Botaniska trädgården hade varje nation sitt bord utplacerat med vaktmästaren som där serverade bål och punsch. Man samlades gärna kring det bordet. Från 1900 minns jag Gunnar Wennerberg, som tog avsked av Uppsala och var färdig att gå i graven. Karnevalen slutade alltid med att OD sjöng.

Annat var det år 1905. Då var det ett förskräckligt väder. Själv uppträdde jag som Nansen och var klädd i en tjock vit ylletröja. Det skulle föreställa "bältesspännarna". Det var då mycket kritiskt mellan Sverige och Norge. Det var Hedin och Nansen. Vi stod mitt emot varandra ihopspända med ett bälte och brottades. Jag hade det bra som var välklädd, men en stackars V-Daling, som uppträdde som Hasselbergs Snölocka, var mycket lätt klädd och han lär ha fått lunginflammation på köpet. Den sista karnevalen var 1910. Sedan blev det för arbetsamt och kanske också för dyrbart att sköta".

I krönikan från 1910 berättas följande om karnevalen: "Karnevalsdagen ingick med strålände solsken och man märkte redan på morgonen

stämningen som låg i luften. Vid 12-tiden maskerade vi och kastade oss ut i folkvimlet på gatorna. Det var fullt med urkomiska masker, snälla brackor och sist en legion av världens allra vackraste flickor". — "Ovanpå detta hade vi och våra damer kostym- och karnevalsmiddag i nationens trädgård . . . .".

"Härifrån stormade vi upp till Botaniska trädgården för att ställa upp till tåget. Vår avdelning som utgjorde karnevalens ståtliga avslutningsgrupp, föreställde studenternas tempeltjänst hos de glada gudar. Naturligtvis gjordes början med ett Baccuståg med Jonas som en parant men något rödbrusig vingud åtföljd av baccanter". — "Efter karnevalen skämtades länge med det goda folket men så måste man hem för att klä om sig till balen. Denna öppnades enligt klubbmästarens anslag med supe".

"Dagen därpå klockan 9 for man sedan till Sigtuna och år där en större vinmiddag". Väl tillbaka i Uppsala intogs sedan sexa på Gillet". . . . och man dansade ända in till morgonen den tredje dagen. Så slutade karnevalshögtidigheterna och man började återgå åtminstone officiellt till ordnade förhållanden".

Till övriga varje år återkommande fester hörde den så kallade "Bastiljstormningen". Den är av gammalt datum, närmare bestämt från 1889. Matts Essén har berättat följande: "Några landsmän gick en sommar i staden och hade tråkigt och skulle hitta på något. Så upptäckte de att det var den 14 juli och hundraårsdagen av stormningen av bastiljen. Resultatet blev att det ordnades en Bastiljstormning. Sernander var med vid första stormningen".

Utformningen av denna tradition har varit svår att klarlägga. Antagligen har den varierat något år från år. Enligt utsago lär Rutger Sernander ha sagt, när man frågat honom, att det inte var något speciellt utan det var bara en anledning att ha fest. Matts Essén har berättat att han ett år var med vid Bastiljstormningen. Man "stoppade" då in honom i jordkällaren på nationsgården — den var Bastiljen — och han fick giftbägaren, som var ett glas vin, som han skulle tömma. Därefter tågade man till Gästis under det att man sjöng Marseillaisen. Professor Sune Lindqvist har berättat om en något annorlunda utformning av traditionen. Bastiljen skulle stormas och kommandanten där dräpas för att sedan bäras iväg. Under årens lopp har traditionen utvecklats till att två nationsmedlemmar, vilka föreställer fångar, läses in i jordkällaren. Där får de sedan stan-na medan de övriga deltagarna intar en måltid endera på nationen eller på någon av stadens restauranter. Efter måltiden stormas Bastiljen och fångarna befrias.

Det kan ju hända att en sådan utformning av traditionen förekom i början på 1900-talet också och att den sedan tagits upp igen.

I övrigt hade man i augusti en kräftsexa, vilken oftast intogs i nationens berså. I september eller i början av oktober hade man recentiorsgask, och sedan i mars marsbal, som 1914 var maskeradbal.

Matts Essén har givit exempel på hur mottagningen av en recentior kunde gå till och berättat om recentiorsgaskan:

”Redan första kvällen den 18 september 1899 blev jag omhändertagen av två studenter från Nyköping, (Matts Esséns hemstad) som skulle orientera mig i studentlivet. Jag togs ut till Rullan. Där drack man en halva punsch var till ett pris av en krona halvan. Man blev bekant med åtskilliga studenter och titelbortläggning förekom. Några dagar senare var det recentiorsmottagning på nationen. Det förekom inga direkta skändningar annat än att vi fick haklappar på oss och gröt att äta medan de andra åt riktig mat. I stora salen fanns ett stort träbord och där stod punschbålar och fullt med glas. Utefter bordet fanns rännor eftersom många glas kanske skulle slås omkull och punschen rinna ut på bordet. Den rann ner i rännorna och samlades upp i pytsar vid hörnen. Kanske att vaktmästaren sedan gjorde sig goda affärer på detta. Det hölls tal av förste kurator. Det var mycket viktigt att man vid titelbortläggningen höll reda på året, exempelvis Johansson -98 - Essén - 99 - tack ska du ha. Att yngre lade bort titlarna med äldre var nästan oförläpigt. Vi var inte flera än att man blev bekant och bror med nästan alla landsmän”.

Skändningarna tycks inte ha varit av allvarigare natur enligt både sagesmännen och krönikeboken. Något gång kunde det väl hända att de blev väl grova.

Recentiorerna var ofta inte fler än tre till fyra per termin och gasken var ett mycket bra sätt för dem att lära känna äldre landsmän.

Enligt sagesmännen var andra tillställningar än nyss nämnda mycket tunnsådda under 1900-talets första år. Det kunde hända att man hade en och annan ölafest. Enligt Matts Essén hade det blivit en nedgång, vilken varade några år framåt, efter invigningen av nationshuset 1897. Tittar man i klubb-kladdarna förefaller det, som om det ändå var ganska gott om tillställningar under denna tid. Där omnämnes inspektorsmiddagar, kuratorssexor (varje vår förmodligen vid byte av kuratorer), damspex, herrspex, nyårsvakor m m. Det måste dock sägas att antalet tillställningar ökades vartefter åren gick. 1907 och framåt finns glöggafstnar. 1910 omnämnes dansklubbarna, som under åren fram till 1915 blev allt vanligare. Dessa var enklare danstillställningar. Vidare finns ”äggtoddydrickningar” och tesupeer. Någon gång ordnades slädpartier och någon gång äts ärtor och punsch. I övrigt kan nämnas att vid danstillställningarna fanns förkläden med.

Att de tillfrågade uppgett att det inte förekom så många fester, kan bero på att de flesta av de här uppräknade mer eller mindre hörde till vardagen. Man kan anta att de ofta inte var planerade i förväg utan man träffades helt spontant på nationen och plötsligt fick någon en ide. Att tillställningarna ökade i antal har man nog Martin Sjölander (kurator 1909-10) att tacka för, eller skylla på. Han var i mycket hög grad initiativtagare till aktiviteterna på nationen.

En nation har, som tidigare framgått, traditioner som är specifika för just den nationen. På Södermanlands-Nerikes nation uppstod år 1904 en tradition, som fortfarande finns bevarad. Detta är Carl Carlsson Gyllenhielms skål. Vid alla större fester reser sig klubbmästarbordet upp och utbringar en skål för den lärde riksamiralen, och i polsk fångenskap hårt prövade Carl Carlsson Gyllenhielm, vars porträtt hänger i stora Salen. Traditionen tillkom på följande sätt, berättade Matts Essén: ”nationens klubbmästare Abel Larsson hade på sommaren 1904 varit i Heidelberg och skulle nu anordna en ölafest. Han hade skaffat krus och en kagge öl. Men tänkte han, detta kanske inte skulle räcka utan att landsmännen väntade sig något mera. Så man började med att dricka kaffe och till det serverades det konjak. Det blev nog litet mycket konjak för när Abel skulle hålla ett föredrag om Heidelberg hade stämningen blivit så hög att han ej kunde göra sin stämma hörd. Det slutade med att man gick ner till Brundisium, där det fanns ett bra matställe. Där intog man en måltid för att sedan återvända till nationen. När man kom upp igen tyckte sig Kurt Tillman känna att två ögon stirrade på honom. (Det var halvmörkt i stora Salen eftersom den var upplyst av gaslyktor). Det var porträttet av Carl Carlsson Gyllenhielm. Tillman hade stoppat ett par apelsiner i fickan och full av vrede kastade han en apelsin på Carl Carlsson. Denne kände inte till dessa frukter, utan det gick inte bättre än att tavlan sprack och det blev en ganska tråkig ekonomisk historia för Tillman. Sedan dess skålar klubbmästarbordet med Carl Carlsson som försoningsgest”.

Varje nationsfest slutade alltid framemot smätimmarna med den så kallade nationsfransåsen. Då inga damer var närvarande fick hälften av herrarna dra upp byxbenen till knäna för att markera damer.

Det finns även en uppgift från samma tid om att man avigvände kavajerna i samma syfte.

Till de större middagarna hörde också trappmarschen. Den är betingad av nationens fina trappa upp till övre våningen och en imitation av den trappmarsch som förekommer i universitetet vid värbalen. Trappmarschen utfördes när man skulle gå ner till nattsmörgåsen, som serverades i biblioteket på nedre botten. Man ställde upp sig i övre hallen och gick som ”karolinerna vid riksdagens högtidliga öppnande” nerför trappan. Någon äldre landsman gick med en stav i täten och anförde de övriga

under det att man sjöng ur Vikingasäten. När man kommit nästan ända ner i trapphallen rusade alla ner i densamma, där en vild ringdans vidtog.

Nationen hade då liksom nu att välja hedersledamöter. Vederbörande skulle installeras vid någon lämplig fest. De hälsades välkomna av förste kurator som överlämnade det brev som bevisade att de var hedersledamöter. Så drack förste kurator och sedan hedersledamöten. Oftast var det rödvin i den kanna som endast används vid dessa tillfällen. Historien bakom denna kanna är följande: På nationen fanns mellan 1833 och 1877 en vaktmästare vid namn Wiberg. Han hade vid tretton års ålder axlat sin fars fallna mantel, och var nationens vaktmästare hela sitt liv. Han blev mycket omtyckt av nationsmedlemmarna. Genom att skänka honom silverpokalen ville man visa sin uppskattning. Detta var år 1851. Wiberg ville gärna att pokalen sedan skulle återgå till nationen, men eftersom det inte omnämndes i testamentet köpte sedan nationen pokalen av sterbhuset. Pokalen kom sedan att användas vid installationen av hedersledamöter. Vidare kan om denne Wiberg berättas att han måste ha varit mycket sparsam och att han lånat ut pengar mot hyggelig ränta. Resultatet av detta blev att han 1877 kunde skänka Wibergska stipendiet till nationen. Man hedrade honom ytterligare genom att 1897 sätta hans namn på stora Salens takfris.

Eftersom Wibergska kannan nämnts bör också något sägas om den så kallade Kungstigern. Det är en bägare av böhmiskt glas. Den förvaras i en pappkartong tillsluten med sigill. Varje gång kartongen öppnas antecknas datum och namn på den som använt den samt en försäkran från förste kurator att den återställes i samma skick som vid upptagandet. Tidigare klistrade man lappar på kartongen. Sådana finns kvar från 1935 men förmodligen fanns tidigare anteckningar. Historien bakom denna bägare är något dunkel. Numera används den vid disputationsmiddagar, då doktoranden dricker sin välgångsskål. Från början tros den ha varit kandidatbägare. Man grundar sig då på gamla Gökar (nationsblad) som skrevs under större delen av 1800-talet och som på 1890-talet samlades av en gammal nationsmedlem och sedan skänktes till nationen i inbundet skick. I kommentarerna till denna samling talas om att bägaren lär ha skänkts som kandidatbägare 1846 vid en kandidatzywyck. 1867 slogs den sönder men ersattes av en ny 1869. Den kallades då Tigern. Mellan 1904 och 1910 återfår den namnet Kungstigern. Kungstigern är alltså två olika pokaler av vilka den första fått sitt namn förmodligen av att man associerat till dess färg, mönster eller något motiv. När man började använda den vid disputationsmiddagar i stället för vid kandidatexamen är ej klarlagt.

Sång- och musiklivet — spex

Sedan 1840-talet har nationen varit känd för sitt rika sång- och musikliv, något som fortsatt fram till vår tid.

På 1860-talet skrevs 2 spex som sedan har spelats då och då. 1865 tillkom "Mohrens sista suck" och 1869 "På Madagaskar". Den 19 maj 1905 uppfördes "På Madagaskar" på Uppsala teater. Man firade då 100-årsjubileet av nationernas förening. 1907 uppfördes både "Mohrens sista suck" och "På Madagaskar" på Östermalmsteatern i Stockholm. Kulmen nåddes dock med spexturnén 1911, vilken startade i Nyköping den 10 jan 1911 och sedan fortsatte genom ett antal svenska städer. Både "Mohren" och Madagaskar uppfördes.

1901 företogs en sångarfärd för att få lite förstärkning i nationskassan.

I början på 1900-talet ville Martin Sjölander återuppliva den så kallade Hornboskapen, berättade Matts Essén. Martin Sjölander var mycket idog. Varje recnetior som kom till nationen blev tillfrågad om han spelade något instrument. Detta var omkring 1904–05. Så småningom fick man ihop en orkester, med en fanjunkare Gille, från Upplands regemente som ledare. Första gången man spelade var sista april 1909 då man deltog i tåget till Flustret. Hornboskapen deltog också, dock förstärkt, vid spexturnén 1911.

Föreningar

Den enda förening som fanns på nationen under tiden 1899–1915 var, förutom självhjälpsföreningen, Vännerna från Nyköping. Den bildades 1870 av femton studenter från Nyköping. När man kom till Uppsala och om man var från Nyköping fick man en kallelse med uppmaningen att gå upp till ordföranden för att skriva in sig. VfN hade sammankomster den 23 oktober (stiftelsedagen). Man brukade träffas på Valhalla och senare på Phoenix. Man underhöll sig ofta med att läsa upp Gökar — både gamla och nya. De nya var skrivna av Arvid Falk, sedermera redaktör för Södermanlands Nyheter. Verksamheten var också ekonomiskt inriktad.

År 1903 instiftade VfN en stipendiefond på 2 000 kronor.

Hembygdskurser

Idén till det folkbildningsarbete i hembygden som påbörjades 1907 fick man förmodligen främst från Finland. Där hade studenterna tidigt börjat med detta, eftersom de var misstänkta av ryska staten för politisk verksamhet så var detta ett sätt att komma i kontakt med allmogen.

I Sverige startades redan 1893 akademiska sommarkurser och i början av 1900-talet bedrev studentföreningarna Verdandi och Heimdal folkbildningsarbete ute i bygderna. Förmodligen har även detta givit impulser till att man under vintern och våren 1907 livligt diskuterade frågan om nationens deltagande i folkbildningsarbetet. Bland dem som mest ivrade för arbetet var Hugo Heyman och Matts Essén.

Man började med något som skulle bli en grund för ett vandringsbibliotek. Böcker som skänkts av nationsmedlemmar auktionerades ut på nationen. Vinsten uppgick till 150 kronor och för denna köpte man böcker, som sedan fick cirkulera på orter där tillgången på sådana ej var så stor. Den 16 mars 1907 hölls på nationen en välbesökt sammankomst. Efter ett inledningsföredrag av Hugo Heyman diskuterade man frågan om folkbildningsarbetet. Eftersom landsmän en föreföll intresserade av denna sak tillsattes en kommitte och på landskapet den 15 maj presenterades följande förslag:

- 1) Upprättande av ett vandringsbibliotek, som utsändes till trakter i hembygden med dålig tillgång på moderna folkbibliotek.
  - 2) Anordnande av sammanhängande populära föreläsningkurser.
  - 3) Sist men icke minst meddelande av mera elementär undervisning i allmängiltiga ämnen av landsmän som vistas i hemtrakten under ferierna".
- Ytterligare ett par saker betonades särskilt i skrivelsen.

- 1) En svårighet. Ovisshet om någon större anslutning kan påräknas från den egentliga allmogeklassen (som är den publik vi väl helst vill åt).
- 2) Ingen ekonomisk risk för nationen. Arbetet byggs på frivilliga obetalda krafter".

Förslaget godkändes och en kommitte på sju personer tillsattes. Denna kom sedan att bestå och institutionaliserades som Södermanland-Nerikes hembygdsnämnd. Kommitten fick i uppdrag att "om möjligt anordna populärvetenskapliga hembygdskurser".

Till att börja med var det hela mest inriktat på praktiska och politiska ämnen men blev sedan mer och mer hembygdsbetonat.

Dessa kurser, som för det mesta var förlagda till dagarna före midsommar, rönste stor uppskattning. Tanken var att man som avslutning skulle ha en hembygdsfest under midsommardagarna.

Nästan alla studenter som var kvar under sommaren i Uppsala deltog. När sedan Hornboskapen återupplivats deltog också den.

Nämnas bör att man inte endast var ute i folkbildande syfte utan även att studenterna skulle komma i kontakt med hembygden och dess folk.

En verklig framgång blev kursen i Kumla 1908 både ekonomiskt och vad det gäller anslutning. Detta mycket tack vare den goda reklam som gjorts och att man fick anslag från föreläsningsbyrån vid Uppsala universitet. Pris Eugen (hedersledamot av nationen) bidrog med 200 kronor. Vid kursen i Kumla fick traktens historia större betydelse än året innan. Hembygdskurserna hölls sedan regelbundet fram till andra världskriget.

Vänskapen med Nylands Nation

Våren 1909 inträffade en händelse som kom att bli upprinnelsen till Södermanlands-Nerikes nations vänskap med Nylands nation i Helsingfors. Detta skedde i samband med studentkårens värfest i maj. Kurator för Nylands nation hade frågat Uppsala studentkår om man kunde ta emot 75 studenter varav 15 kvinnliga, från Helsingfors till värfesten. Svaret var ja. Bland de 75 studenterna fanns även Abocenser, Wasangar och Viborgare. Av någon anledning blev det till största delen Södermanlands-Nerikes nation som tog sig an nylänningarna. En förklaring kan vara den "anda" som fanns inom nationen under Martin Sjölanders kuratel. För Sjölander och kretsen kring honom var det självklart att nationen skulle leda det finländska besöket, med den "pompa och festivitas" som nationen på den tiden var van vid i festligare sammanhang.

Man mötte gästerna i Stockholm och representant för nationen var Hugo Heyman. Många av studenterna hade ställt upp som värdar och de finländska studenterna fördelades på dem. Dagen för ankomsten var förmodligen dagen före värfestdagen. Efter en mottagning som studentkåren ordnat ankomstdagen togs nylänningarna emot på Södermanlands-Nerikes nation. Följande utspelades där: nylänningarna samlades i hallen och värdarna i salen. Efter att gästerna tågat upp under stridslarm, sjungande vilda sånger, ställde man upp på led och tal hölls av representanter från de båda nationerna. Därefter gick nationerna mot varandra och föll i varandras armar. "Förbrödringen var ett fullbordat faktum".

Dagen efter värbalen gjorde man en utflykt till Uppsala högar och till Linnés Hammarby. Senare på kvällen avåts en middag på Hörnan som gavs till nylänningarnas ära.

Fjärde dagen var avskedets stund kommen. Emellertid hade tydligen några av värdarna svårt att skiljas från sina nya vänner, så man följde med till Stockholm. Där pågick sedan festligheterna i ytterligare ett par dagar. Bland annat besöktes Hasselbacken och Operan. Det var inte nog med detta. När båten sedan skulle gå följde en liten trogen skara, nämligen Sjölander, Wallin, Samzelius och Cederbaum, med till Furusund. Dit anlände man mitt i natten och efter mycken möda och besvär lyckades man väcka personalen på Furusunds hotell samt utverka nattsexa och nattlogi.

Resultatet av den här händelsen har blivit att man sedan 1909 utvecklade och befäst den varma vänskapen med Nylands nation.

Vaktmästeriet

Till vaktmästarens uppgifter hörde att sköta nationshuset, samt att personligen kalla alla nationsmedlemmar till landskapen. I vaktmästarens skyldighet ingick även att servera nattsexa vid nationstillställningarna. Detta gjorde han sig en liten inkomst på. Ytterligare skulle vaktmästaren finnas till hands vid kurators mottagningar. Vidare skulle vaktmästaren två gånger i veckan inställa sig hos inspektor för att vara honom behjälplig i nationens ärenden. Nationsvaktmästarens betydelse kan knappast övervärderas — ett par av nationens vaktmästare har också blivit valda till hedersledamöter.

Studentskor på nationen

På Södermanlands-Nerikes nation skrevs den första studentskan in redan år 1876. Omkring 1900 fanns fortfarande bara en studentska på nationen. Det var en fröken Berg. Nationen hade visserligen haft ytterligare fem studentskor inskrivna under de mellanliggande åren. Denna fröken Berg visade sig dock aldrig på nationen, men, enligt Matts Essén, gjorde hon god nytta ändå, för hon betalade noggrant sin terminsavgift och alltid två kronor i plikt för förfallolös frånvaro vid landskapen. Det var otänkbart för de första studentskorna att gå på nationsfest om de inte inbjudits på kort och tillsammans med några äldre personer. Sista april och första maj var de absolut tvungna att hålla sig inne.

Frammot 1904–05 började antalet studentskor att öka. De var dock inte fler än fem, sex stycken. Dessa besökte inte heller nationen särskilt mycket. Det var först efter 1910, som man började se dem på landskap och som de började få någon betydelse som funktionärer. I 1911 års krönikan omtalas att "även studentskorna denna vår något litet deltog i supningen på nationen. Upplänningarna synas dock ligga före. Hos dem stannade de till nattsexa". Enligt Matts Essén började studentskorna omkring 1913 att ta till Slottsbacken och till och med ta färden till Norby-skogen för att där ha en eld. När det gäller balerna var tidigare oftast fackskoleflickorna bjudna. Man kunde dock se en och annan studentska. Studenterna hade ju dessutom sina förbindelser med hembygden så det hände att flickor från denna inbjöds. Detta tilltog i synnerhet när nationen började med sina hembygdskurser 1907. Nationsmedlemmarna lärde då känna flickor i hembygden, som sedan ofta bjöds på balerna. Det var då vanligt att studenterna lånade ut sina rum till flickorna, medan de själva bodde hos någon kamrat.

Som funktionärer på nationen fick studentskorna som tidigare nämnts sin betydelse först efter 1910. Nämnas här kan Sigrid Söderbäck, född Öhman, då hon år 1909 kom in som första kvinnliga medlemmen i betygskommitten. Vidare Sigrid Drake och Margareta Lindblad som 1915 valdes in i betygskommitten.

Beträffande studentskornas utbildning kan nämnas att de flesta av dem var humanister men att många studerade medicin. Bara ett fåtal var teologer och jurister. Ofta nog tog de sin examen på mycket kort tid. Promotionen av nationens första kvinnliga doktor ägde rum år 1909.

I fråga om studentskornas bostad ansågs det allmänt att hon borde vara helinackorderad och var hon inte det, "utan hyrde rum och åt ute som sina manliga kamrater ansågs detta som ett bevis på deras ytterliga frigjordhet".

Så småningom lyckades dock studentskorna bilda ett eget matlag. Detta fanns på fackskolan. Matlaget bestod av 12–14 studentskor. Ofta satt föreståndarinnan med vid bordet, så en viss kontroll fanns. Man åt där två mål mat om dagen.

Rent allmänt kan sägas att studentskornas antal från 1905 växte ganska snabbt. Mellan åren 1905 och 1915 inskrevs 31 studentskor vid nationen.

Studentens vardag: kosthållet

Det allra vanligaste var att man åt i studentmatlag. Ofta var det någon änkefru eller prostinna, som i sin bostad hade dessa matlag. Det kunde även hända att det fanns ogifta döttrar i huset och en hel del blev lyckligt gifta med studenter. Ibland var familjerna med och åt och ibland satt studenterna ensamma. I matlagen ingick fem till sex studenter. Man åt tre stora mål mat om dagen.

På morgonen fick man en rejäl frukost med gröt och mjölk, men det fanns även smörgåsbord med bland annat korv och sill. Om man ville så kunde man också få biff. Vid middagen var det ungefär samma matsedel. Till kvällsvarden dukades även då upp smörgåsbord. Det var något mindre än på dagen men var någon väldigt hungrig så kunde han få en biff även då. Kaffe och te serverades också. Till maten dracks svagdricka.

Självhushåll förekom. Detta gällde dock kvällarna. Matts Essén berättar att han och en kamrat som delade dublett just hade självhushåll på kvällarna. I och för sig blev det mycket billigt. Man betalade ungefär fem kronor var i månaden för kvällsmaten, men det hände ganska ofta, att kamrater kom på besök på kvällarna och då blev det naturligtvis något dyrare.

Vidare fanns de så kallade Ambrosiorna, vilka var kooperativa föreningar. Där kunde man för 48 kronor i månaden äta tre mål mat om dagen bestående av gröt, sill och potatis och pepparrotskött. Det fanns inte mindre än åtta Ambrosior en tid – var och en med sin värdinna.

De flesta av dem som tillhörde ett matlag kom från samma nation, ofta nog från samma stad. Till dessa hade kanske sedan några andra anslutit sig. Recentiorer sökte sig ofta till äldre skolkamrater. Matlagen kunde också bestå av fackkamrater till exempel medicinare, jurister o s v. En tredje och fjärde typ av matlag var de som bestod av studenter som hade något annan än studier eller nationen gemensamt och de som inte hade något gemensamt alls.

Den i matlaget som kom sist till middagen fick bjuda på kaffe och punsch på Gästis efteråt.

Ett för Södermanlands-Nerkingar känt matställe fanns i Brundisium, där två fröknar Brundin hade en servering. Därav husets namn. Matts Essén berättar: "Nationens pampar och även andra hade trevliga matlag. På värsidan kunde man se hur de satt i bersån utanför och drack sitt kaffe med punsch".

Man gjorde sig ingen större brådska vid måltiderna även om man hade en tentamen inom snar framtid. Detta höll man i regel tyst om tills den var över.

Bostaden

Som regel hyrde man ett rum till en kostnad av cirka 75–80 kronor per termin, men då tillkom 5 kronor för "stället". Dessutom fick man själv köpa ved vilken kostade en krona per säck. Det var björkved man köpte. En fotogenlampa och en kanna fotogen som innehöll två liter var man också tvungen att köpa, om man nu inte fick överta företrädarens lampa. Helinackorderingar förekom också. Då fick man där tre mål mat om dagen.

När man planerade det nya nationshuset hade en av målsättningarna varit att åstadkomma studentrum för landsmännen. Ledsamt nog hade man inte råd att helt uppfylla målet vid uppförandet av nationshuset. Under åren fram till 1909 inredde man rum på nationsvinden så där kom så småningom att finnas sex studentrum. Möjligheter till detta gavs genom en donation.

Ekonomi

Hur var det då med studentens ekonomi? "Han får inte ha för gott om pengar. Då hushållar han inte med tiden utan blir lätt ett offer för både det ena och det andra. Det finns gott om terminer i Uppsala" menade Matts Essén. Det vanligaste på den tiden var att man levde på lån och växlar. En del studenter fick bidrag hemifrån. Fick man någon gång ont om pengar "viggade" man, förmodligen av medstudenter men även av andra.

På nationen fanns en självhjälpsförening där man satte in en eller ett par kronor per termin och kunde där sedan ta handlån.

Vidare fanns ett antal stipendier. Vissa av dem utdelades kvartalsvis för att studenterna ej skulle kunna leva alltför väl.

Frågan är hur mycket man kunde leva på under en termin i början på 1900-talet. En uppgift är fyra a fem hundra kronor per termin men då fick man leva sparsamt. Dessutom fick man med sig en del proviant hemifrån.

Klädsel

Vanligen gick man klädd i kostym men fracken kom till mycket större användning förr än nu. Skulle man till exempel besöka en professor för att fråga om sina studier (vilket man sällan gjorde) skulle man ha fracken på. Likaså vid examensförhöret.

Efter tre år i Uppsala fick man ta på hög hatt. Om någon gjorde det tidigare riskerade han att få den avslagen. Från sista april till första oktober användes studentmössan.

I övrigt har inte lämnats några uppgifter om att studenterna skulle vara klädda på något särskilt sätt.

Sjukvård

På Akademiska sjukhuset fanns ett antal frisängar för studenter. För detta betalades varje termin en krona per student ur nationskassan. Vidare var det förste kurators plikt att se till att de sjuka landsmännen fick vård. Matts Essén har som exempel på sammanhållningen inom nationen berättat om en sjuk landsman som låg på Akademiska sjukhuset. Det igångsattes en insamling för honom och man lyckades få ihop hundra kronor som kom till hans hjälp.

Vad nationen betydde för studenten

Nationen var som ett hem för landsmännen. Som regel gick man dagligen dit för att läsa tidningen, träffa kamrater och spela bräde.

Där fanns en inneklosett – ”Minor” –. ”Många studenter iddes ej ta kännedom om de mörka och ogästvänliga uthusen som misspydde Luthagens gårdar”, berättar Nils Oscar Wallin.

På nationen fick man många vänner och blev bekant med övriga nationsmedlemmar. Det fanns icke fullt två hundra medlemmar så man kände praktiskt taget alla landsmän. Inom nationen umgicks man ofta i kotterier från samma stad men var en enhet utåt. Skulle till exempel en ”utlänning” (tillhörde annan nation) ha råkat komma in på någon av nationens tillställningar kastades han ut.

Landsmännen kände stor samhörighet. Någon gång inträffade det att landsmän som skulle lämna Uppsala hade avskedsfest på nationen och det var inte ovanligt att man firade sitt bröllop där.

Jämförelse med dagens nation

Nationen har förändrats en hel del sedan början på 1900-talet. Från att då ha haft omkring 200 medlemmar har nu antalet stigit till omkring 2 000. Alltså 10 ggr så många.

Organisationen har i stort inte förändrats så mycket. Förste och andre kurator har i princip samma funktioner som förr. Numera har man också en tredje kurator som sköter programverksamheten. Antalet ämbetsmän har ökat avsevärt. Numera har man omkring 80 ämbetsmän inkl. ledamöter i nämnder. Internationella nämnden har tillkommit. Andra nämnder har bytt namn sedan 1915. Förvaltningskommittén är nationsnämnden, bibliotekskommittén är biblioteksnämnden, samt Hembygdsnämnden är Hembygds- och Kultur nämnden. Numera har man också en biträdande bibliotekarie.

Landskapet är högsta beslutande organ och inte längre pliktbelagt.

Traditionerna lever ändock kvar om än något förändrade, andra har tillkommit. Detta kan delvis bero på att studentskan har kommit in i bilden. Nu förekommer damsupéer och herrmiddagar. På Lucia står flickorna för underhållningen.

Nationen är inte på samma sätt ett hem för dagens student. Den utnyttjas inte av alla nationsmedlemmar i samma utsträckning som tidigare. Sammanhållningen mellan nationsmedlemmarna är inte så stor. Detta är helt naturligt i och med det stora antalet medlemmar.

Något av ett andra hem är den kanske för den som utnyttjar nationens lunch och kaffeservering. Det är oftast samma studenter som går dit varje dag för att äta, läsa tidningar och träffa kamrater.

Nationen är öppen för studenter från andra nationer på ett helt annat sätt än förr.

Studentens situation har avsevärt förändrats sedan början av 1900-talet. Helt i tidens anda. Man studerar och roar sig på ett annat sätt.

Nämnas kan också att nationen nu har cirka 400 rum och 70–80 lägenheter till uthyrning för medlemmarna.

Som framgått inträffade även förändringar inom nationen under åren 1899–1915, i synnerhet när det gäller studentskornas situation.

Var det verkligen roligare förr?

av

Carl-Uno Sjöblom

Tjugotalet anses ha varit ljusst och glatt. Trettioalet mörknande övergående i det nattsvarta fyrtioalet. Så skildras de tre decennierna i våra vanligaste memoarböcker. Och dessa senare är – det skall då gudarna veta – legio på bokförlagens utgivningslistor för närvarande. Men hur var då femtitalet? Kallt, om man får tro den memorerande sakkunskapen. Och sakkunskapen har väl rätt, kan man förmoda.

Vi som kom till Uppsala 1950 hade gått i pojk-, flick-, eller blandat läroverk under fyrtioalet. Vi hade läst vår tyska grammatik, Fänrik Stål, Carlssons Geografi och i viss mån överlevt de militaristiska gymnastiklektionerna. Vi hade – om vi var av manligt kön – gjort värnplikt under en ganska egendomlig period av det svenska krigsväsendet och i många fall anlänt till Alma mater med en tämligen hygglig kondition. Denna skulle snart brytas ned, vilket torde framgå av följande.

Sörmland-Närke var under större delen av femtitalet nationen i ropet. Det var där, det hände saker. Så hade man hört, när man gjorde sin entre på kuratorsrummet i och för inskrivning.

Sörmland-Närke var nationen med traditioner. Så sades det. Och med traditioner menades vidlyftiga festligheter, som alltid gick efter samma mönster. Samma roliga mönster. Hur gamla dessa mönster och traditioner var och är, vet man aldrig. Det behövs kanske bara, att ett genomslagskraftigt gäng sjunger en snapsvisa på ett visst sätt ett par gånger, för att tillvägagångssättet av krönikörer och andra festgångare snabbt skall upp-tas som – tradition.

Vid femtitalets början märktes fortfarande efterdyningarna av den olrogiska vågens frus, och nationen var med all rätt ganska stolt över att ha hyst denne kandidat och skald inom sina väggar. Det epigoneri, som florerade innehöll därför helt följdriktigt ganska mycket tjo och tjim. Men visst hade man roligt på festerna, som då fortfarande kunde hållas i Stora Salen utan att någon behövde utestängas. Alla kände sålunda alla, och det intellektuella bladbergeri som framfördes kunde förstås av alla.

Femtitalets nationstillställningar var sålunda ett slags akademiska firmafester, där persiflaget stod högt i kurs, och där det oftast var ämbetsmän och äldre seniorer som drabbades. Det var dock aldrig någon, som tog sig illa vid. I varje fall framgick det aldrig, att någon blev stött i kanten.

Vad roade då femtitalets student vid nationen? Hösten 1950 hette förste kurator Lelle Nordlund, en direkt uppföljning av Olrog. Jag vet inte om Lelle spelade något instrument. Möjligen satt han sönder några stycken, men ackompanjatörer fanns alltid att tillgå, och Lelle Nordlund var kuplettsångare vid varje trappunderhållning – av tradition. Hans texter kom tack och lov in i sångboken, i varje fall ett par, och finns sålunda förevigade, och speglar väl tidsandan på ett förträffligt sätt. Det gör ju ofta kupletter. Det stora flertalet av hans visor kom väl tyvärr aldrig riktigt på pränt, men finns förhoppningsfullt bevarade någonstans bland vindlingarna i våra vanligaste juristhjärnor. Varför inte plocka fram dem till något lämpligt tillfälle. De tål säkert sjuttitalets skarpa belysning.

Det fina med den musikaliska underhållningen under femtitalet på Sörmland-Närke var dess originalitet. Nationen höll sig med kompositör, bevars. Bjarne Fors bodde på nationsvinden och hade sålunda flygeln våningen inunder, vilket säkerligen bidrog till att juridiken länge fick ge vika för viktigare saker.

Femtitalets fester var av ekonomiska skäl helt och hållet beroende av inhemsk underhållning. Till skillnad från förhållandet vid andra kärorter uppträdde aldrig professionella artister på nationens scen. De enda proffs, som roade, var dansorkestrarna, som tog Stora Salen i besittning direkt efter supen och bordens bortsopande. Där var klubbmästeri och nationsnämnd destor djärvare. Simon Brehm i spetsen för clit-musiker och andra band gasterade vid några tillfällen, och tack vare tillströmningen av gäster gick det hela någorlunda ihop. Några större skandaler var det i varje fall aldrig fråga om. Och huvudsaken var ju, att man hade roligt. Och det hade man.

Det var under femtiotalet, som Hornboskapen ryckte upp sig från en tillvaro i dilettantisk kakafoni till kalmerad dissonans, och därigenom framstående som en förebild för de otaliga studentorkestrar runt om i landet. Hornboskapen var omättligt populär, och dess medlemmar åtnjöt under femtiotalets fester de mest häpnadsväckande förmåner, vilket inte gjorde studieresultaten bättre. Man spelade efter de gamla gilleska arrangemangen, men så småningom gjordes egna, nya instuderingar, där framför allt Lennart Åqvist alltmer framstod som nationens Gerhard Hoffnung. Dessa musikparodier, som till en början utövades i Juvenalorden, överflyttades snart till nationen, eftersom utövarna ofta hade dubbelt medlemskap i dessa båda illustra föreningar.

Allsången upptog en stor och viktig del av roandet på femtiotalet. Det var framför allt snapsvisorna, som, trots att de bara var två, sjöngs med desto större inlevelse. Två sånganförare minns man. Richard Ringmar och Lennart Åqvist. Ringmar minns man för hans sång. Åqvist för hans anförande. Sergiu Celibidache är en blek skugga i jämförelse med Lennart Åqvists magnifika uppenbarelse som dirigent. Med rytanden, viftanden och åtbörder med kroppen höll han massorna i schack på ett sådant sätt, att allt fick tas om minst tre gånger innan nationsmedlemmarna till slut hade lärt sånganföraren hur melodien i själva verket lät. Det var mycket roligt.

Vidare förekom så kallad talad underhållning. Under femtiotalet spelades faktiskt ett par talpjäser, varav den ena var Blanche's "Hittebarnet". Någon allvarligare dramatik blev det aldrig fråga om. Det gällde ju också att roa. Av spexen framfördes "Mohrens sista suck" och "På Madagaskar". Det förra i början av femtiotalet. Det senare i slutet. Båda i samband med kamratmöten. För övrigt gjordes ett enda nytt försök i spexgenren under denna period. Det handlade om vikingar eller möjligen asar. En av författarna var, vill jag minnas, Sven Delblanc.

Sörmland-Närkingarna deltog dock med stor framgång i Juvenalordens båda femtiotalsspex. Det första, som kom 1952, hade Lelle Nordlund i huvudrollen. Det hette "Max Bett" och spelades såväl som det andra på Stadsteatern med full orkester. Att Richard Ringmar kreerade titelrollen i "Gustaf III" är väl allom bekant.

I och med "Gustaf III" inträdde den studentikosa underhållningen i ett nytt och mera strömlinjeformat professionellt skede. Nu skulle det kosta på. Man hade sett Povel Ramels Knäpp Upp-revyer och försökte utforma texterna i samma publikdragande anda. På andra nationer skrev man riktiga revyer, som ofta gavs inför en betalande offentlig publik. Sälunda gjorde östgötarna Tage Danielsson och Hatte Furuhanen stor

lycka med något, som kallades "Loppan", vilken produktion utan tvekan gav dödsstöten åt ett lektorat i engelska vid Linköpings läroverk, vilket i sin tur medförde att Lund gick miste om en – förmodligen rolig – licavhandling i litteraturhistoria skriven av en kandidat Alfredson. Dessa streck i räkningen för våra universitet torde dock den akademiska världen stå ut med.

På Upplands nation sjöng Owe Thörnqvist egna visor, vilkas innehåll avslöjade upphovsmannens släktskap med skalden Rosenblom. Att rumban flyttades från Balders hage till Engelska parken gjorde den inte sämre. Inte heller kandidat Thörnqvist låg akademien till last någon längre tid.

Bland det övriga, som var ämnat att roa landsmännen skall nämnas recentiorsskändningarna. Dessa var nog dessvärre inte särskilt roliga. Inte för någon. Skändningarna tillhörde groggarnas "förlovade" tid. Kan man hoppas på att skändningarna dog ut med groggen?

Skändningar av annat format var de årligen återkommande "lucia-spexen", som framfördes av nationens flickor. Primus motor för många av femtiotalets "flickunderhållning" var Eva Fors och Britt-Marie Insulan-der födda Forsselius respektive Mårtensson. Visst minns man dem, vilket man däremot inte gör särskilt mycket när det gäller trappunderhållningen vid Lucia. Det har emellertid sina förklarliga skäl. Från fyrtiotalets dityrambiska underhållning med Ulf Peder Olrog i centrum övertogs seden att Sörmland-Närkingar skulle komma med ljuset till de övriga nationerna i Uppsala. Eftersom de flesta nationer utom vår egen avhöll luciafesten på kvällen den 12:e och natten mot den 13:e, blev programmet för de vandrande ljusalferna ganska påfrestande. Då som nu hade Uppsala tolv nationer utom Sörmland-Närke. Varje år skrevs nya visor. Några av dem är klassiska. De är mycket roliga.

Allmänt kan sägas om festligheterna och tillställningarna på nationen under femtiotalet att klubbmästeri och övriga arrangörer lade ned ett stort arbete på att gästerna skulle trivas. Festernas karaktär växlade med tidens anda och klubbverkets utomakademiska förbindelser. Från gluntar och dubbellåda till argentinsk ox- och vinafton med stort besök av diverse latinamerikanska ambassader. Storslagna maskerader i sjörövar- eller sekelskiftesstil. Allt med tillhörande underhållning. Vid sådana tillfällen byggdes nationen om, ofta under sakkunnig ledning av Harald Rydberg, vars gaskaffischer väl inte går att få för pengar i dag. Förhoppningsvis finns det några kvar i nationens arkiv.

Förutom gåsmiddag, sista april, första maj och vårbal återstod inte något annat, som roade femtiotalstudenten i Uppsala. The rest – is silence!

Från Vår till Vår

1 Q:

Min rapport omfattar de, inom mitt eget verksamhetsområde, enligt mitt förmenande, viktigaste händelserna sedan pressläggningen av förra Majhälsningen.

Jag börjar med att återge intressanta företeelser som dök upp redan en och halv månad före mitt tillträde som kurator. Filip Wistedt, min företrädare, avslutade sin artikel i förra Majhälsningen med en allmänmänsklig notis om våra kuratorers besök på Nylands Nation i Helsingfors den 9 april 1973.

Därefter, den 26 april, beslöt Nationsfullmäktige, efter rekommendation från Landskapet den 16 april, att inköpet av ett nytt vitrinskåp å 4 211 kronor finansieras med medel från Sigrid Ohlsson-Perssons och Per Perssons fonder. Finansieringen åtgärdades.

Sedvanligt hölls ett Högtidslandskap Valborgsmässoafton 1973 i biblioteket i Stavenowska Huset och Landskapet valde fil lic Lars Gotborn till innehavare av stipendiet Einar Petris minne.

På Majmiddagen den 1 maj installerades nyvalde hedersledamoten professor Göran Inger och ordföranden i Veteranföreningen, Broder Sven G., höll ett bejublat välkomsttal för de nationsmedlemmar som önskade besöka Veteranernas Högtidsammanskomst längre fram på hösten den 13 oktober. "När vårens blommor vissnat blir det sommar", sade broder Sven G., "och efter sommaren kommer skörden och efter skörden har Veteranföreningen sitt efterlängta Högtidssammanträde med underhållning och middag". Resultatet blev över hövan gott.

På Nationsnämnden den 14 maj meddelade 1 Q att Nationen mottagit en gåva från fru Stina Essén, bestående av hembygdslitteratur från både Sörmland och Närke. Bibliotekarierna uppdrogs att inventera den skänkta samlingen.

Under maj månad besöktes nationen av tre stipendiater från England, Finland och Tyskland. Dessa hade ett fulltecknat program under fjorton dagar. Besöket avrundades med Vårbalen den 19 maj. Från St. Johns College i Cambridge kom John P. Brown, från Marburg i Västtyskland kom Thomas Weber och från Nylands Nation i Helsingfors kom Ulf Elvlund.

Hedersledamot:
Kalle Ström

Hedersledamot:
Bo Lindquist

Hedersledamot:
Harald Aronsson

Nyvalde hedersledamoten, Örebrohövdingen, herr Harald Aronsson, installerades under Vårbalen och tycktes trivas förvånansvärt bra i våra anrika lokaler.

På Landskapet den 21 maj meddelade 1 Q att 3 Q Owe Wiman avgick den 3 maj samt att Nationsnämnden tillsatt frk Lena Pettersson och herr Jan Olsson, Lars Jansson och Per Cedernaes som värdar för Sommarpuben 1973. På Landskapet valdes Margareta Kwist och Claes Wennergren till Klubbmästarpar, Lena Pettersson och Hans Post till Barmästarpar, Anders Hermansson till sånganföreläsare samt Kaj Sjöholm till nationsfotograf för höstterminen 1973.

En av orsakerna till sommarpubens dåliga resultat 1973 blev en längre tids uppehåll i juli månad för ombyggnad av Pubens kök för ca 10 000 kronor. Puben fick en ny diskmaskin och en välbehövlig ansiktslyftning gjordes av vårt tränga publikök.

En annan orsak var också, som 2 Q Anders Nilsson längre fram förklarar, att vi råkade ut för en oväntat hård konkurrens. Flera nyöppnade pubar drog till sig uppmärksamheten och dessutom slog Norrlands Nation upp sina portar igen, efter en längre tids ombyggnad, och lockade till sig nyfikna publikulerare.

Den 14 juli firades under glada rop och över många franska glosor. Det var en verkligt rolig fest, trots att den inte alls blev så dramatisk som sommaren innan. Då Bastiljen gick i baklås.

Höstterminen började och därmed inskrivningarna. Recentiorsverksamheten lyckades. Med mycket nyttig information i kamratlig ton. Vi informerade om det mesta och uppmanade de unga nya att ramla på med att skaffa sig "sin egen kötthandlare och ostexpert" här i Uppsala. Över 300 nyinskrivna noterades och märkligt nog kom många av dessa från andra nationer i Uppsala. Jag vill passa på att framföra mitt tack till recentiorsförmannen Anne Lindroth, vilken skött sina åligganden på ett förträffligt sätt.

På ämbetsmannamiddagen i september trädde åter, efter ett år i New York i FN tjänst, inspektör Sune Carlson in i bilden som Nationens överhuvud. Vår inspektör berättade, som väntat, på ett fängslande sätt, flera historier med internationell anknytning.

Till Herrmiddagen i oktober inbjöds på speciellt vackert papper Smålands Nations Inspektör, Förste och Andre Kurator. Statsbesöket avlöpte elegant och då jag i mitt välkomsttal hyllade bordsglasets skönhet och inte dess innehåll och lyckades trassla ihop glasestetiken med det landskap i Sverige som brukar framställa de vackraste glasen, framhöll Smålands Inspektör, professor Sten Carlsson, med pregnans, att så länge vi ljuger om smålänningarna så tänker inte de säga sanningen om oss. Förljugetheten från min sida blev uppenbarligen så omtumlande att den fick en direkt uppmuntrande effekt, eftersom Smålands Inspektör plus Andre Kurator belade både första och andra platsen, i en efter middagen avspe-

lad Bowlingturnering. Bowlingen blev för många en svindlande upplevelse. Vi började ta sats längst inne i Gustavianska rummet och avsläppte bowlingklotet, som var en från idrottsföreningens handbollslag tillfälligt lånad handboll, strax före porten till Stora Salen. Därefter rullade "klotet" ut över det mycket ojämna och väldigt långa salsgolvet, i en slalomliknande färd. "Klotet" slog sedan, ibland, ned tolv tomma ölglas, precis under prins Eugens bedärande tavla, "Den ljusa natten". En del festdeltagare ansåg sig, för första gången i livet, ha bowlat ner i Mälaren, i solnedgången.

Den 13 oktober bevingade sig 200 veteraner. I hela nationshuset. De lekte som ungdjur på grönbeta. Veteranernas återupplivningstillställning blev en stor succé. Var god se separat artikel.

Vi blev under hösten överrumplade två gånger med besked. Den första chocken kom den 4 november då ett telegram från Krakow damp ner i vår brevlåda. Telegrammet, som var ett svar på ett brev som vi skrev i början av september till Universitetet i Krakow med en inbjudan till besök här i Uppsala, meddelade att en tremannagrupp var i antågande två dagar senare. Vi har ju från SN's sida försökt få över polacker till Uppsala i flera år utan att ha lyckats, medan vi själva varit gäster i Krakow i ett par omgångar. Därför var det mycket roligt att i år få ett positivt svar, även om vår tid för förberedelserna blev i kortaste laget. Anledningen till denna korrespondensmetodik, som praktiseras i samtliga öststater, lär vara att ledningen vill förhindra försök till avhopp genom att mycket sent utse resenärer till det främmande landet. Anders 2 Q och jag lyckades i alla fall skaka fram ett bra program för en vecka för våra tre polska manliga gäster, med gåsmiddagen som ett lindrigare inslag i mitten av besöksperioden. De tre gästerna från Tatrabergets nordsluttningar var medicinnarna Józef Krzysick och Jerzy Stanek och ekonomen Bogdan Targosz. Genom ett tappert nattarbete under denna stipendiatvecka lyckades Anders och jag även skriva tre avtal med polackerna angående stipendiatsbyte för de närmaste åren. Polackerna var mycket, mycket nöjda. Det goda stipendiatprogrammet skapades till stor del av den Internationella sekretären Eva Bloom.

Den andra chocken kom när Utbildningsdepartmentets Kårobligatorieutredning bad att få besöka oss. Utredningens ledamöter kom onsdagen den 14 november och ville bara se hur en nation i Uppsala lever till vardags. Studentkåren var värdar för besöket och man passade på att besöka Norrlands och Kalmar nationer samtidigt. För att få se en stor, en medelstor och en liten nation i aktion. Ledamöterna avåto efter besöken lunch på vår egen nation. Utredningstruppen var ytterst förtegen under hela dagen och knystade inte ett ord om avsikter eller drömmar.

Lucia firades med ett mycket bra spex, producerat av våra glada flickor, vilka nystade ihop en story på ett tema grundat på huvudlinjerna i de kända filmerna "Gudfadern" och "Cabaret". Tyvärr kom inte den fule Lukas till oss detta år. Vi saknade honom.

På vårterminens första Landskap valdes vaktmäst. Karl Ström och fil kand Bo Lindquist till hedersledamöter. Riktlinjerna för ett mera lättredovisat nytt terminsavgiftssystem fr o m ht 1974 drogs bl a också upp och man beslöt även att införa förtidsröstning vid val av nationens högre ämbetsmän.

Ämbetsmannamiddagen i mitten av februari besöktes av många ämbetsmän som ville granska vår nyvalde Andre kurator, Per Cedernaes från Strängnäs. Per valdes på sista Landskapet före jul. För vårterminen valdes också som Barmästare Pauli Happönen och Jan Wessén, som Klubbmästarpar Claes Wennergren och Lisbeth Ramberg och som Internationell sekreterare Sten Bergbom.

2 Q 1974 Per Cedernaes

2 Q 1973 Anders Nilsson

Nationen framförde under slutet av februari gratulationer och stort tack till vaktmästare Karl Ström och studentbostadsintendent Erik Johansson för trogen tjänst åt nationen i tio år.

Under vårterminen har Nationsnämnden hyfsat till några oklart formulerade stadgar, kompletterat nationens reglementen, diskuterat permutationer av stipendier, då villkoren är helt otidsenliga, samt fördjupat sig i stadgrevisionens förslag till helt nya stadgar för nationen. Nationsmedlemmarna står just nu inför en omstrukturering av sin nation.

När dessa rader nedtecknas har 3/4 av min ämbets tid förflutit. Det har varit en mycket lärorik och rolig tid. För mig har arbetet som kurator på nationen varit som en resa i ett främmande land. Mycket intressant. Det mesta har varit angenämt. Jag är dock starkt kritisk på en punkt.

Det gäller den nya staten som antogs på första Landskapet i år. Andre kurator och revisorerna har skurit ner på det mesta. De har även skurit bort anslaget till programverksamhet på nationen. Ekonomernas mening är att klubbverkets överskott skall finansiera underhållning och allmänbildande program. Tidigare hade vi ett programanslag.

Jag vet att det är framför allt programverksamheten som ger nationerna sin speciella ställning. Då det idag krävs årslång planering för att få möjlighet till vettig underhållning, t ex i form av föredrag, temaaftnar, sång och musik, debattaftnar eller kåserikvällar anser jag det vara vansinnigt att inte ge nationens ledning ett konkret instrument i sin hand genom att budgetera fram ett programanslag, av rejäl storlek.

Vi måste satsa på programverksamhet, både seriös och lätt underhållning. Om vi inte vill stelna till som vilket nöjespalats som helst. Pub och dans och spelautomater har vi redan. Det måste vara en självklarhet att vi måste ha något mera, något högflygande.

Jag vet att en innehållsvarierande programverksamhet är den bästa vägen för att öka nationsmedlemmarnas engagemang för nationalslivet. Engagemanget är idag uppenbarligen lägt och de flesta, en klar majoritet av våra medlemmar, tillhör nationen för att kunna åtnjuta våra bostäder. Nationsmedlemmen kan få ut mycket mera för sin terminsavgift.

Om nationen kunde få resurser för ett vettigt alternativ till TV och bio är jag övertygad om att vi åter igen kan börja tala om ett pulserande nationalsliv.

Jag skulle vilja skriva en separat artikel om detta stora problem, men då terminen inte är slut än vill jag vänligt hänvisa de intresserade till Nationsnämndens och Landskapens protokoll för vårterminen 1974. Nationens framtida policy är en mycket aktuell fråga. Vi tvingas nog tyvärr till vissa större förändringar i nationalslivet redan under år 1974. En av de radikalaste planerna är en kraftig omformning av de större nationsfesterernas yttre form. Orsaken är uteslutande av ekonomisk art.

I början av vårterminen meddelade vår inspektor, professor Sune Carlsson, att han av tidsbrist måste avsäga sig ämbetet som inspektor på vår nation.

Södermanlands-Nerikes Nation står inför en ny epok. Och om riksdagen år 1975, efter rekommendation från Kårobligatorieutredningen, beslutar att kårobligatoriet skall tas bort i samtliga universitetsstäder, oavsett tradition och lokalstruktur, står Uppsalas studenter otvivelaktigt inför en helt ny studentvärld.

Sten Åkerlund

2 Q:

Utgående balansräkning den 31.12.1973 vid
Södermanland-Nerikes nation för räkenskapsåret 1973.

<i>Tillgångar</i>		<i>Skulder</i>	
Kassa	500:--	Nationsmatrikelfond	1.800:--
Postgiro	3.793:14	Honorariekassa	7.570:--
Bankgiro	35.519:08	Biblioteksfonden	4.000:--
Kreditkassa, kåren	4.000:--	Musikfonden	4.000:--
Fordringar, FD	380:--	Nyanskaftningsfonden	4.600:--
Fordringar, övriga	10.618:35	Personalskatt	2.498:--
Utestående handlån	34.200:--	Skuld, övriga	23.484:85
Lager, baren	12.931:--	Odisponerade medel	42.073:23
Förlust, nationen	<u>61.196:30</u>	Handlänekassa	35.000:--
	163.137:87	Överskott klubbverk	<u>38.111:79</u>
			163.137:87

Total förlust 22.834:51

Vinst och förlust Nationen 31.12.1973

<i>Kostnader</i>		<i>Idrott</i>	
Bibliotek	9.357:10	Programverksamhet	3.199:70
Musik	979:--	Konvent	3.585:05
Kompletteringar, bibl.	293:65	Övriga utgifter	1.500:--
Inbindningar, bibl.	1.732:60	Arvode kuratorer	1.504:95
Telefon och avgifter	7.611:10	Löner	32.910:--
Porto och expeditionskos	7.830:65	Arvode, övriga	16.663:20
Prenumerationer	3.602:50	Sociala avgifter	11.600:--
Universitetskatalogen	7.640:--	Representation, Inspektor	8.579:--
Abiturientinformation	1.539:35	Festdeltagande, ämbetsmän	7.150:75
Aktuellt	22.553:65	HB 1:a majdeltagande	3.028:05
Annonsering	884:10	Biblioteksinventeringen	1.300:--
Fotografering	1.473:65	Hyror	2.220:--
Internationellt utbyte	6.987:05	Städ o förbr. material	70.000:--
		Bevakning	21.901:55
			<u>2.256:--</u>
			259.882:65

<i>Fonderingar:</i>			
Nyanskaftningsfonden	2.002:--	Stipendiefond, nation	360:--
Avsättning Handläne- kapital Nat.	1.000:--	Abiturientinformation	1.181:35
Honorariekassa	<u>1.620:--</u>	Depositionsavg. o övrigt	2.820:98
	264.504:65	Räntor, handlån	2.216:--
		Räntor, övrigt	2.501:15
		Fondbidrag	633:02
		Nationströjor	541:15
		Hyror	41.470:--
		Sommarpuben	<u>16.967:70</u>
			201.808:35
<i>Intäkter</i>			
Nationsavgifter, aktiv	108.131:--	<i>Från fondmedel</i>	
Nationsavgifter, passiv	21.686:--	Biblioteksfonden	<u>1.500:--</u>
Inskrivningsavgifter	3.300:--		203.308:35

Vinst och förlust klubbverk 31.12.1973

<i>Kostnader</i>		<i>Intäkter</i>	
Arvoden	17.000:--	Försäljning, cigaretter	36.896:75
Löner	100.390:25	Försäljning, sprit	95.181:65
Förbrukningsmaterial	32.207:33	Försäljning, vin	50.503:25
Svinn	9.027:--	Försäljning, starköl	67.907:10
Inköp, cigaretter	30.001:55	Försäljning, övriga drycker	118.526:85
Inköp, öl, vin o sprit	190.975:80	Entréer	46.703:45
Festdeltagande	3.103:75	Kuvertavgifter	30.116:--
Bordsdricka	14.039:75	Försäljning, mat	183.983:55
Inköp, mat	156.035:93	Övrigt	<u>50:--</u>
Gager	24.954:50		629.778:60
Annonser och övrigt	6.610:95	<i>Från fondmedel</i>	
Återhyrn. o städkostn	<u>5.541:00</u>	Nyanskaftningsfonden	7.402:--
	589.687:81	Fackelfonden	<u>110:--</u>
Inköp, diskmaskin	7.402:--		637.290:60
Lagerminskning	1.839:--		
Vinst klubbverk	<u>38.111:79</u>		
	637.290:60		

1973 års resultat är dystert, 22 800 kr i förlust. Orsakerna är flera. Sommarpubens överskott blev 17 000 kr mot beräknat 45 000. Det i sin tur beror på att antalet sommarpubar var fler än någonsin i somras. Dessutom var sommarpuben öppen kortare tid p g a ombyggnad av pubköket i juli och att den var stängd under pingsten, som 1973 inföll under juni månad. Klubbverkets överskott blev 38 000 kr mot beräknat 45 000. Orsaken kan sökas i att trots god besöksfrekvens på puben och antiteket så ökade inte försäljningsintäkterna i samma mån. De snabbt stigande inköpspriserna under 1973 har varit svåra att hinna parera med prishöjningar och kostnadsänkningar inom klubbverket.

Som ett glädjeämne kan konstateras att nationsdelen har totalt sett hållit sig inom den av staten uppsatta kostnadsramen. Vissa smärre statöverskridanden har skett och ett större internationellt utbyte med knappt 2 000 kr. Detta har dock mer än uppvägs av att många poster ligger klart under de av staten uppsatta övre kostnadsgränserna.

Årets statförslag är, som en följd av årets resultat och misstanken att 1974 inte kommer att visa någon markant förbättring av klubbverksidans resultat, en mycket snål stat. Inga höjningar av utgifterna har tillåtits, utom i de fall vi ej kan påverka kostnadsökningarna. Det gäller sociala avgifter, lönekostnader för fast personal och arvoden till kuratorer som höjs automatiskt då studielånen höjts till 5 500 kr i och med årsskiftet. Förändringar har däremot gjorts i staten för att ge en rättvisare bild av kostnadsfördelningen mellan klubbverket och nationsdelen. Alla kostnader som är direkt hänförliga till klubbverkets aktiviteter har förts över till klubbverket. Redan tidigare låg festdeltagande klubbverk och arvode barmästare och klubbmästarpar under klubbverket. I årets stat ligger även arvode tredje kurator, Stim-avgifter, sociala avgifter för klubbverkspersonal och halva städkostnaden från den städfirma som städar publikalen med pubköket, kuratorsexpedition och bottenvåningen i Stavenowska huset på klubbverket. Detta är orsaken till det låga klubbverksöverskottet som är upptaget i årets stat. Läger man ihop klubbverksöverskottet 6 500 kr med de nya kostnader som är pålagda klubbverket får man 37 500 kr, således samma resultat som 1973.

Anders Nilsson

Teaterresor har alltid varit en tacksam arrangörsprodukt och naturligtvis var det fullt över bristningsgränsen i bussen på väg till Berns och "Glasen i Örat" med och av Hasse och Tage. Allmän glädje avslutades med sedvanlig Teatersexa i tornrummet.

Vad stod för dörren? Jo, Julen och dit hör Lucia med sina sköna tärnor, som kom till S-N och dess Luciagasque en mörk decemberafton. Folk åt, drack och mädde utmärkt, när man slog sig till ro för att bevista årets Luciaspex. Ensemblen hade tränat och repeterat i ett par månader och genomförde spexet med bravur. Ett varmt tack måste jag rikta till vår avgående barmästarinna Lena Pettersson för hennes insatser både bakom och framför bardisken och framförallt för spexet.

Efter välbehövlig vila trädde åter våra ämbetsmän i tjänst, på vissa platser hade en ny kull tagit över. Vi skrev 1974 och vad hade vi att vänta oss av vårterminen.

Först slängdes granen ut efter många om och men, och därefter övertog en ny generation nationshuset under en söndagseftermiddag med Kalles Anka i släptåg och fiskdamm.

Nationens filmintresse växte under våren och vi visade såväl svenska som utländska långfilmer. Fotbollsfilmerna visades under vår fotbollsafteon med Orvar Bergmark som kommentator.

En sedvanlig Ämbetsmannamiddag avåts i mitten av februari och sedan fick nationens idrottsförening Trikadien ta över lokaliteterna en lördagkväll. Teater- (läs revy) intresset höll i sig och vi for till Casinorevyn för att titta närmare på Carl-Gustaf Lindstedt och hans anhang. Rep, hisnande toppar och gryta från Nepal hörde till den kväll, benämnd Himalayaafteon, då Ronald Crawford-Currie, medlem av en Himalayaexpedition, visade bilder och filmer:

I oljekrisens tecken kom UD:s oljexpertsambassadör Brandel till nationen och talade om vidden av denna gyllene vätska.

Även om vi bor i ett demokratiskt land så uppkommer det problem och dessa försökte professor Elvander lösa under en torsdagkväll till vår underbara ärtsoppa.

Golvet gungade, väggarna skakade och luften genljöd av sånger från Evert Ljusbergs Härjedalsrepertoar i mitten av mars.

Hornboskapen, SN:s stolta orkester hade sin danskväll en lördag i mars och den åtföljdes någon vecka senare av en Fransk afton med mat, musik och vin.

Nationens rallykungar fick pröva lyckan i Snallyt bland Upplands gårdsgårdar, för att senare på kvällen, utmattade bevista snallysexan på nationen.

Författaren och journalisten Lars Widding kom till nationen i april och visade sin kunnighet på det litterära området.

Det mest glädjande som hände under hösten var absolut recentiorsmottagningen som slog alla rekord. Uppslutningen var enorm (omkr. 110 recentiorer) och ett stort tack bör riktas till vår recentionsförman som strävat med gott resultat.

Ej att förglömma är också S-N:s söndagsmiddagar som startade i mitten av höstterminen. Ett bra alternativ till stadens restauranger, och ett billigt sådant, även där en fantastisk uppslutning.

Nationens seniorförening hade stor gala i oktober månad, då nationens festsal överträffade sig själv, med 200 sittande gäster.

Den allmänna tendensen under höstterminen var att studenterna samlade sig för de större festligheterna såsom recentiorsgasquen, Gåsmiddagen och Luciagasquen, istället för att bevista veckoaktiviteterna. Det är nog en ganska naturlig följd av Pukas och poängjakten. Stora besvikelser var Herrmiddagen och Damsupen som kan kallas terminens svarta får, men naturligtvis fortsätter den traditionen, så kanske även dessa tillställningar får sin beskärda del av deltagarkakan.

Upplandsmusiken kom tillbaka en kväll med Ceylon och Alvar Wallin som spelade nyckelharpa och fiol.

"Statskunskap må vara hänt, men värtalighet?" – Fru Inspektor förundras över vad prof. skytteanus Leif Lewin har att säga.

Teaterresor har alltid varit en tacksam arrangörsprodukt och naturligtvis var det fullt över bristningsgränsen i bussen på väg till Berns och "Glasset i Örat" med och av Hasse och Tage. Allmän glädje avslutades med sedvanlig Teatersexa i tornrummet.

Vad stod för dörren? Jo, Julen och dit hör Lucia med sina sköna tärnor, som kom till S-N och dess Luciagasque en mörk decemberafton. Folk åt, drack och mådde utmärkt, när man slog sig till ro för att bevista årets Luciaspex. Ensemblen hade tränat och repeterat i ett par månader och genomförde spexet med bravur. Ett varmt tack måste jag rikta till vår avgående barmästarinna Lena Pettersson för hennes insatser både bakom och framför bardisken och framförallt för spexet.

Efter välbehövlig vila trädde åter våra ämbetsmän i tjänst, på vissa platser hade en ny kull tagit över. Vi skrev 1974 och vad hade vi att vänta oss av vårterminen.

Först slängdes granen ut efter många om och men, och därefter övertog en ny generation nationshuset under en söndagseftermiddag med Kalle Anka i släptåg och fiskdamm.

Nationens filmintresse växte under våren och vi visade såväl svenska som utländska långfilmer. Fotbollsfilmerna visades under vår fotbollsafteon med Orvar Bergmark som kommentator.

En sedvanlig Ämbetsmannamiddag avåts i mitten av februari och sedan fick nationens idrottsförening Trikadien ta över lokaliteterna en lördagkväll. Teater- (läs revy) intresset höll i sig och vi for till Casinorevyn för att titta närmare på Carl-Gustaf Lindstedt och hans anhang. Rep, hisnande toppar och gryta från Nepal hörde till den kväll, benämnd Himalaya-afton, då Ronald Crawford-Currie, medlem av en Himalyaexpedition, visade bilder och filmer:

I oljekrisens tecken kom UD:s oljecexpert ambassadör Brandel till nationen och talade om vidden av denna gyllene vätska.

Även om vi bor i ett demokratiskt land så uppkommer det problem och dessa försökte professor Elvander lösa under en torsdagsväll till vår underbara ärtsoppa.

Golvet gungade, väggarna skakade och luften genljöd av sånger från Evert Ljusbergs Härjedalsrepertoar i mitten av mars.

Hornboskapen, SN:s stolta orkester hade sin danskväll en lördag i mars och den åtföljdes någon vecka senare av en Fransk afton med mat, musik och vin.

Nationens rallykungar fick pröva lyckan i Snallyt bland Upplands gårdsgårdar, för att senare på kvällen, utmattade bevista snallysexan på nationen.

Författaren och journalisten Lars Widding kom till nationen i april och visade sin kunnighet på det litterära området.

Olle Andersson och Thomas Ridaeus gluntar till det på en tisdagsträff.

Strax innan Påsklovet, levde S:t Larsgatans sex nationer upp i en sprudlande afton, med allmän yra, benämnd S:t Larskarnevalen.

Al Capone kom till S-N under vårens höjdpunkt, Chicagoaftonen. Roulette och dobbleri till äkta Swing var helt legaliserat under en kväll.

Något malplacerad kanske Bo Setterlind kände sig i krutröken, men han är mannen att få folk att lyssna och tänka efter.

Strax innan Valborg, med allt vad det innebär, kommer chefen för fall-skärmsjägarskolan överste Ellming och tala om konsten att överleva i en krissituation, och det kanske kan behövas innan valborgsfirandet övertar studenternas intressen.

Av vårterminen återstår då bara en månad som kanske är lite mager, men luften och vindarna är varma, så det kanske räcker med en Majmid-dag och en Vårbal då. Tiden omkring vårbalen bevistas nationen av st-pendiater som kommer att lysa upp omgivningen. Till deras ära anordnas en stipendiatlunch, då man kan få höra de mest egendomliga visor på alla upptänkliga språk.

De sista tisdagsträffarna blir en Indonesisk afton, med autentisk dans-trupp och välkryddat mat och en helkväll med Hornboskapen.

Studenterna blir aldrig utlämnade av oss, ty de har en bra lunchrestau-rang att gå på dagligen. En god kopp kaffe kan du också få under efter-middagskaffet.

Nationens skötebarn har nog varit nationspuben och söndagskvällarnas stolthet Antitequen. Det är faktiskt en bred och kraftig ryggrad som man kan luta sig mot när det blåser. Antitequet är ett antikvariskt diskoteque under vilket herr jockeyen Matz Hannerz, även kallad Tarzan, endast spelar glada låtar från femtio- och sextiotalet.

Jan M. Olsson

Kallelse

Veteraner, föredettingar, seniorer . . .

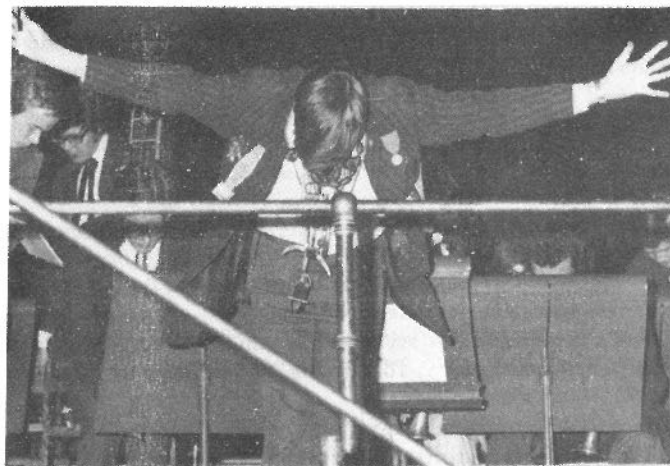
Kalla Er vad ni vill –

men kom till Seniorföreningens stora glädje- och förbrödringsfest på nationen lördagen den 12 oktober 1974.

På Programmet:

STOR OLROGAFTON

förutom mat, dryck och allmän gamman.

Särskild inbjudan och anmälningsblankett kommer att utgå till Seniorföreningens medlemmar. Övriga intresserade är välkomna med förfrågningar till nationens förste kurator.

Stadgar för Södermanlands-Nerikes Nations Seniorer

§ 1 Ändamål

Föreningen Södermanlands-Nerikes Nations Seniorer är en ideell förening, vars ändamål är:

- att* sammanhålla gamla kamratkretsar och sammanknyta olika generationer av studerande vid Södermanlands-Nerikes Nation av Uppsala Universitet;
- att* genom utgivandet av en årlig publikation sprida kunskap om och väcka intresse för nationens och nationsidens betydelse under skilda tider

§ 2 Medlemskap och avgifter

Berättigad till medlemskap i föreningen är förutvarande studerande av Södermanlands-Nerikes Nation, hedersledamöter av nationen samt cnvar som är intresserad av och önskar främja föreningens och nationens verksamheter. Medlemskap, ständigt eller för ett år i sänder, erhålles genom erläggande av fastställd avgift.

§ 3 Föreningsmöte

Föreningen samlas till föreningsmöte en gång årligen. Föreningsmötet, som är föreningens högsta beslutande organ, åligger:

- att* besluta om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter med avscende på styrelsens och skattmästarens förvaltning av föreningens angelägenheter;
- att* fastställa avgifter för medlemskap;
- att* på sätt som nedan stadgas utse föreningens ordförande och styrelse;
- att* utse två revisorer jämte suppleanter för styrelsens och skattmästarens förvaltning;
- att* utse en person som jämte ordföranden, inspektor och förste kurator utgör valnämnd.

§ 4 Ordföranden

Ordföranden, väljes för två år. Det åligger ordföranden:
att sammankalla styrelsen och förbereda dess sammanträden;
att leda föreningens och styrelsens arbete;
att kalla till föreningsmöte en gång per år.

§ 5 Styrelsen

Styrelsen består jämte ordföranden av åtta valda ledamöter som väljes för två år på så sätt att årligen avgår fyra ledamöter. I styrelsen ingår dessutom såsom självskrivna, Södermanlands-Nerikes Nations inspektor, förste kurator samt skattmästare. Styrelsen åligger:

- att* förvalta föreningens tillgångar;
- att* handha och ansvara för föreningens löpande verksamhet;
- att* förbereda föreningsmöten;
- att* tillsätta redaktör för föreningens publikationer;
- att* besluta om arvode för redaktören.

Styrelsen utser inom sig ersättare för ordföranden samt sekreterare. Styrelsen äger besluta när minst fem ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

§ 6 Skattmästaren

Södermanlands-Nerikes Nations skattmästare är tillika skattmästare i seniorföreningen. Skattmästaren åligger:

- att* föra föreningens räkenskaper samt att per den 30 juni varje år upprätta bokslut över föreningens verksamhet.
- Skattmästaren tecknar föreningens firma.

§ 7 Redaktören

Redaktören, som utses för en mandatperiod om två år, åligger:
att i samarbete med nationens förste kurator utge föreningens publikationer.

Redaktören är ständigt adjungerad till styrelsen.

§ 8 Revisorer

Revisorerna åligger:

- att* årligen granska skattmästarens och styrelsens förvaltning samt att till föreningsmötet avgiva revisionsberättelse.

§ 9
Omval

Ordföranden och annan vald ledamot av styrelsen kan omväljas för ytterligare två mandatperioder.

§ 10
Stadgeändringar

Ändringar av dessa stadgar skall beslutas av föreningsmöte. Förslag om stadgeändring skall tillställas styrelsen för yttrande innan ärendet avgöres.

§ 11
Upplösning

Vid eventuell upplösning av föreningen skall dess tillgångar tillfalla Södermanlands-Nerikes Nation.

Seniorföreningens styrelse

Fil.dr. Sven G. Svensson, *ordf.*
Univ.råd. Gunnar Wijkman, *v. ordf.*
Förste kurator Sten Åkerlund, *sekr.*
Fil.mag. Seppo Gerestränd, *skattm.*
Doc. Lars Hellberg
Herr Rudolf Edén
Red. Carl-Uno Sjöblom
Fil.mag. Ulla Persson-Jemt
Fil.lic. Stig Holmquist
Jur.kand. Bo Eklöf
Fil.stud. Filip Wistedt
Redaktör:
Fil.dr. Per Sörbom

RÄTTELSE:

I Majhälsningen 42–45, 1969–1972 förekom en artikel om nationsfanorna. Tyvärr påstods det där att nationens nya fana överlämnades av borgmästaren i Katrineholm år 1964. Så var inte fallet. Det var i stället bankdirektör Conny Westberg, som efter ett långt och uppoffrande insamlingsarbete, var den som till tacksamma nationsrepresentanter över-
ansvarade den vackra fanan.

Nationens ämbetsmän under läsåret 1973–1974

<i>Inspektor:</i>	Professor Sune Carlson
<i>Proinspektor:</i>	Univ.råd Gunnar Wijkman
<i>Förste kurator:</i>	Sten Åkerlund
<i>Andre kurator:</i>	Anders Nilsson ¹
	Per Cedernaes ²
<i>Tredje kurator:</i>	Jan M Olsson
<i>Skattmästare:</i>	Fil.mag. Seppo Gerestränd
<i>Bibliotekarie:</i>	Eva Herrlin ¹
	Margret Stenström ²
<i>Bitr. bibliotekarie:</i>	Margret Stenström ¹
	Åsa Nylén ²
<i>Klubbmästare:</i>	Claes Wennergren
<i>Klubbmästarinna:</i>	Margareta Kwist ¹
	Lisbet Ramberg ²
<i>Barmästare:</i>	Lena Pettersson ¹
	Hans Post ¹
	Pauli Happonen ²
	Jan Wessén ²
<i>Musikanförare:</i>	Göran Carenbäck
<i>Sånganförare:</i>	Anders Hermansson
<i>Krönikör:</i>	Göran Mannerstedt ¹
	Hans Franzén ²
<i>HB:s anförare:</i>	Lars Hult
<i>Teaterdirektör:</i>	Vakant ¹
	Susanne Christensson ²
<i>Nationsfotograf:</i>	Kaj Sjöholm ¹
	Catarina Elfström ²
<i>Redaktörer:</i>	Gudrun Eriksson
	Ulf Eriksson ¹
	Gunilla Hillerbrand ¹
	Hans Post ¹
	Lotta Dahlin ²
	Eva Herrlin ²
<i>Körledare:</i>	Vakant ¹
	Lena Pettersson ²
<i>Arkivarie:</i>	Marianne Löfqvist ¹
	Jörgen Lindkvist ²

Nämndsekreterare:	Per-Erik Andersson ¹ Hans Post ²
Internationell sekr.:	Eva Bloom ¹ Sten Bergbom ²
Stipendiesekreterare:	Arvo Hänni
Recentiorsförman:	Anne Lindroth ¹ Christer Henebäck ²
Bridgeförman:	Erik Acebo ¹ Rich Hunger ²
Schackförman:	Ulf Almgren
Torsdagsvärdar:	Bruno Granlöf Pauli Happonen ¹ Kerstin Lännström ²
Tisdagsvärdar:	Claes-Åke Ericson Ingela Kullström
Ljudtekniker:	Vakant ¹ Matz Hannerz ²
Kårmarskalk:	Tommy Borg ¹ Ulf Svalling ²
1:e fanbärare:	Ulf Svalling ¹
2:e fanbärare:	Anders Johansson ²
Idrottsledare:	Anders Johansson ¹ Vilhelm von Seth ² Matz Hannerz ¹ Anders Lindhe ²
Revisorer för skattm. och FD:	Monica Widegren Tom Saldeen
Revisorer för 2 Q och NN:	Gunnar Oest Rune Gustafsson
Förvaltningsdirektion:	Nils-Brage Nordlander (ordf.), Seppo Gerestränd (skattm.), Gunnar Wijkman, Bengt-George Gilmark, Bo Lindquist, Torgny Wiman, Filip Wistedt samt förste kurator och andre kurator.
Nationsnämnd:	Christina Larson, Carl-Eric Stålberg, Ulf Rönnhedh ¹ , vakant ² , Matz Hannerz, Erik Acebo, Anne Lindroth samt förste kurator, andre kurator och tredje kurator.

Stipendienämnd:	Gunnar Norberg, Arvo Hänni (stip.-sekr.), Mats Olsson, Leif Pettersson, Anders Johansson, Pierre Kullbom, Hans Rosenqvist, Roland Höglund samt förste kurator och andre kurator.
Biblioteksnämnd:	Lotta Dalin, Margot Karlsson ¹ , Kersti Andersson, Alf Almgren, Arvo Hänni, Per-Olof Rapp, Tomas Wilén, Per-Ola Jansson, Arne Lundberg, Vakant ¹ , Jan Halvardson ² , Stefan Cairén samt bibliotekarien och biträdande bibliotekarien.
Hembygds o Kultur nämnd:	Gudrun Eriksson, Gunilla Hillerbrand, Håkan Eriksson, Anders Bokenstrand, Cecilia Ralfe.
Internationell nämnd:	Claes Arvidsson, Bo Söderman, Katarina Buczek, Sten Bergbom ¹ , Jan Halvardson ² samt int. sekreteraren och andre kurator.
Valnämnd:	Bruno Granlöf, Erik Acebo, Anders Johansson, Matz Hannerz, Filip Wistedt, Claes-Åke Ericson, Arvo Hänni, Bo Jonsson samt förste kurator, andre kurator och tredje kurator.
Stadguetskott:	Per Westling, Carl-Eric Stålberg, Ulf Rönnhedh ¹ , Bo Insulander ² .
Intendent:	Erik Johansson
Vaktmästare:	Karl Ström
Sekreterare:	Elsa Bonin
Biblioteksbiträde:	Eva Sundberg

1) Endast under höstterminen

2) Endast under vårterminen

Nationsföreningar

IF Trikadien

Ordförande: Tommy Borg, tel. 13 38 72
Sekreterare: Johan Gembel, tel. 12 28 51

Hornboskapens vänner

Ordförande: Carl-Gösta Wistrand
Sekreterare: Stig Holmquist, tel. 11 84 96

Vännerna från Nyköping

Ordförande: Karl Andersson, tel. 10 87 14
Sekreterare: Helén Claesson, tel. 12 28 75

Örebrokarolinare i Upsala

Ordförande: Stig Holmquist, tel. 11 84 96
Sekreterare: Magnus Göransson

Wasaloppsorden

Stormästare: Björn Axelsson, tel. 11 97 03
Präntmästare: Gunnar Oest

Examinerade

TEKNOLOGISK FAKULTET

Teol. lic. examen

Björn Svärd Södertälje

Teol. kand. examen

Ingemar Fredriksson Uppsala
Ebbe Kindblom Eskilstuna
Gith Östling-Andersson Stockholm
Sven Eric Wårdmark Nyköping
Andreas Danielsson Örebro

JURIDISK FAKULTET

Jur. kand. examen

Olle Hagberg Uppsala
Kjell Sollenborn Strängnäs
Per Brogren Örebro
Kjell Olsson Kumla
Carl-Henrik Robson Örebro
Eleonora Simu Uppsala
Hans Nordmark Nyköping
Jan Thörnell Norrtälje
Svante Frigell Sundsvall
Bengt Isman Örebro
Ulla Lundqvist Strängnäs
Per-Erik Petersson Katrineholm
Jonas Strömberg Eskilstuna
Staffan Estberg Örebro
Christer Thornefors Strängnäs
Richard Ström Örebro
Stellan Svedström Osby
Håkan Asklund Nynäshamn

Lars Bernhagen
Thomas Niklasson
Christer Hell
Ulf Rosén
Ulla Westerberg
Robert Wikström
Krister Lundholm
Peter Lindström

Askersund
Örebro
Eskilstuna
Stockholm
Nyköping
Uppsala
Oxelösund
Arvika

MEDICINSK FAKULTET

Med. lic. examen

Guðrun Setterberg-Frisk
Ulf Wrege
Per Wenge
Rolf Samuelsson
Lars Karlberg
Göran Wegenius
Henrik Svanholm
Claes Mörlin
Anders Lind
Göran Läckgren
Gunnar Lücke
Hans Frykstad
Håkan Wingman

Katrineholm
Strängnäs
Uppsala
Nyköping
Uppsala
Eskilstuna
Uppsala
Nyköping
Uppsala
Vingåker
Nyköping
Uppsala
Eskilstuna

Med. kand. examen

Göran Brandberg
Richard Wottrich
Lars-Göran Jansson
Ted Samuelsson
Kalju Leetmaa
Margit Backéus
Bo Ekstedt
Lars Falk
Hans Fredlund
Sven Goldman
Lars Isaksson
Anders Jonstam
Lars Jansson
Matts Juhlin-Dannfelt

Nyköping
Stockholm
Linköping
Nyköping
Eskilstuna
Örebro
Örebro
Uppsala
Stjärnhov
Eskilstuna
Nyköping
Uppsala
Nyköping
Djursholm

Lars Kumlin
Anders Ljung
Tomas Olsson
Lennart Persson
Kirsti Ruikka
Helge Skoglund
Tomas Wilén
Gunilla Winström
Bjarne Järlesjö
Jan Holte
Arvo Hänni
Sture Lagerholm
Staffan Westberg

Eskilstuna
Uppsala
Eskilstuna
Örebro
Vingåker
Örebro
Örebro
Örebro
Uppsala
Nyköping
Södertälje
Eskilstuna
Uppsala

Läkarexamen

Per Nilsson
Eva Kindstrand
Gunnar Skoog
Zane Lapukins
Guðrun Andersson
Jonas Lönnroth
Riina Lagus-Hultquist

Örebro
Uppsala
Torshälla
Örebro
Saltsjöbaden
Stockholm
Uppsala

HUMANISTISK FAKULTET

Fil. lic. examen

Lars Wolf
Ingmar Gustavsson
Gunnar Sköllerfelt

Örebro
Kalix
Stockholm

Fil. ämb. examen

Anders Nordström
Kristina Wallenbeck
Christina Nyqvist
Eva Törnblom
Görel Thyresson
Hans Larsson
Margareta Eriksson

Örebro
Stockholm
Örebro
Strängnäs
Hallsberg
Nynäshamn
Finspång

Fil. kand. examen

Ewa Sjögren	Uppsala
Ulla Langemar	Eskilstuna
Tommy Wadebeck	Uppsala
Lena Almqvist	Uppsala
Karin Rappe	Stockholm
Håkan Nesser	Kumla
Olle Gunnilstam	Katrineholm
Kjell Ericsson	Eskilstuna
Gustav Svensson	Katrineholm
Catarina Elfström	Göteborg
Eivor Sandahl	Örebro
Inger Wergini	Uppsala
Flora Pavanelli	Eskilstuna
Eva Thunér	Nyköping
Anita Dahlberg	Norrköping
Solveig Söderström	Eskilstuna
Lars Widlund	Eskilstuna
Lena Häggblom	Katrineholm
Håkan Thorsén	Örebro
Margret Stenström	Kalmar
Marita Mateos-Ruiz	Skyllberg
Eva-Britt Oscarsson	Bettna
Heimo Lappalainen	Stockholm
Barbro Posse	Uppsala
Birgitta Johansson	Oxelösund
Eva-Stina Jordö	Strängnäs
Gudrun Eriksson	Nyköping

Efterprovning i fil. ämb. examen

Gunilla Karlsson	Åsbro
Lena Kumler	Nyköping
Hélène Norberg-Edling	Husby-Oppunda
Gudrun Kälveborn	Uppsala
Ann Boglind	Örebro, Göteborg

Efterprovning i fil. lic. examen

Bengt Nybelius	Falun
----------------	-------

Akademisk sekreterarexamen

Eivor Sandahl	Örebro
Gunilla Lönnqvist	Uppsala
Anette Johansson	Eskilstuna

SAMHÄLLSVETENSKAPLIG FAKULTET**Fil. lic. examen**

Ronny Johansson	Eskilstuna
Sattar Baber	Uppsala
Leif Lindberg	Nyköping
Björn Westerlund	Stavby
Jan Södersten	Åkers Styckebruk

Fil. ämb. examen

Göran Berg	Eskilstuna
Curt Johansson	Flen
Claes Åkerblom	Uppsala
Claes-Göran Edenberg	Uppsala

Fil. pol. mag. examen

Pia Laxhammar	Örebro
Johnny Ivarsson	Degerfors
Hans-Olof Lundberg	Katrineholm
Erland Karlsson	Mariefred

Fil. kand. examen

Gösta Andersson	Eskilstuna
Mats Almbrandt	Örebro
Owe Johansson	Örebro
Inger Tillström	Eskilstuna
Bengt-Åke Jonasson	Eskilstuna
Lars Lundmark	Eskilstuna
Erland Karlsson	Mariefred
Tomas Glanell	Nynäshamn
Inger Carlsson	Björkvik
Arne Lindvall	Sundsvall
Martin Saar	Borlänge
Bo Ahnberg	Örebro
Ulla Henricsson	Örebro
Lars Ahnberg	Eskilstuna

Christina Gisslander
Gunnel Hålldahl
Claes Åkerblom
Teet Veertee
Staffan Mark
Lennart Groth
Eva Ytterborg
Ingrid Nilsson
Björn Lidman
Karin Walldin
Lars Hedblom
Lise-Lotte Larsson
Britt-Marie Johansson
Ann-Charlotte Andersson
Mona Andersson
Stefan Elg
Gunilla Gustafsson
Rolf Andersson
Inger Eriksson
Agneta Florentinsson
Birgitta Grenströmer
Claes Murman
Håkan Ohlsson
Katarina Lundström
Margareta Lurén
Stig Eloitsson
Lena Nordahl
Per-Olof Sohl
Ann-Charlotte Wistedt

Psykologexamen

Per Jansson
Bo Eriksson
Elisabet Annell
Britt Lindqvist

Ekonomexamen

Lars Lundmark
Staffan Mark
Lennart Groth
Sven Jansson

Eskilstuna
Eskilstuna
Uppsala
Eskilstuna
Strängnäs
Stockholm
Eskilstuna
Uppsala
Södertälje
Uppsala
Eskilstuna
Örebro
Uppsala
Hallsberg
Eskilstuna
Eskilstuna
Eskilstuna
Malmköping
Katrineholm
Uppsala
Norrköping
Eskilstuna
Arboga
Örebro
Nyköping
Sundsvall
Eskilstuna
Nyköping
Motala

Björkvik
Värnamo
Strängnäs
Katrineholm

Eskilstuna
Strängnäs
Stockholm
Nyköping

Erik Clason
Nathanael Weitzberg
Rune Danielsson
Christina Rytter
Inger Eriksson
Agneta Florentinsson
Bo Thörn
Lars Engbrant
Lars Hansson
Nils Kling

Visby
Stockholm
Eskilstuna
Örebro
Katrineholm
Katrineholm
Nyköping
Enköping
Katrineholm
Uppsala

Efterprovning fil. ämb. examen

Curt Johansson Flen
Bengt Herrström Uppsala

Efterprovning i fil. kand. examen

Katarina Strandman Uppsala
Kenny Svidén Uppsala
Rolf Erben Uppsala

Efterprovning i fil. pol. mag. examen

Lars Palmqvist Uppsala

MATEMATISK-NATURVENTENSKAPLIG FAKULTET

Fil. lic. examen

Lars Widlund Stockholm
Per-Åke Myrin Tumba

Fil. ämb. examen

Stig Larsson Hallsberg
Anders Gustafsson Stigtofta
Lennart Carlsson Eskilstuna
Bo Thidé Eskilstuna
Sven-Olof Sjöstedt Västerås
Anders Eriksson Uppsala

Fil. kand. examen

Bo Ehrnfelt Södertälje
Lennart Bergström Nyköping

Lena Hellsted	Oxelösund
Einar Lindahl	Uppsala
Kurt Östberg	Eskilstuna
Rolf Österlund	Uppsala
Göran Possnert	Strängnäs
Kerstin Hollander	Eskilstuna
Lars Hagel	Örebro
Olle Eriksson	Hölö
Stig Sandberg	Hallsberg
Sven-Erik Sköld	Fellingsbro
Robert Ottosson	Eskilstuna
Eva Gustavsson	Örebro
Eva Melander	Stockholm
Kjell Westlund	Pålsboda
Per Sköld	Stockholm
Bo Andersson	Flen
Hans Ågren	Uppsala
Bruno Jansson	Nyköping
Anna Gudmarsson	Djursholm
Ragnar Dahlqvist	Örebro
Carl Ellwyn	Kumla
Gunnar Johansson	Gävle
Staffan Gustavsson	Örebro
Lennart Ekman	Uppsala
Thomas Gustavsson	Eskilstuna
Arne Fäldt	Eskilstuna

Efterprovning i fil. ämb. examen

Torbjörn Larsson	Örebro
Lars Johansson	Eskilstuna

Efterprovning i fil. kand. examen

Nils Wahlberg	Uppsala
---------------	---------

Civilingenjörsexamen

Anders Eriksson	Nyköping
Ulf Danielsson	Eskilstuna
Per-Arne Svärth	Örebro
Einar Lindahl	Uppsala